YLÄKOULUUN VALMISTAVAN OPETUKSEN

VOITTO-TYÖVÄLINE

PEDAGOGINEN TYÖVÄLINE VASTASAAPUNEIDEN OPPILAIDEN TEKSTITAITOJEN KEHITTYMISEN SEURAAMISEEN, ARVIOINTIIN JA TUKEMISEEN

REPO - TARNANEN - AALTO - KOPRA

Kirjoittajat: Elisa Repo, Mirja Tarnanen, Eija Aalto ja Ella Kopra
Taittaja: Elisa Repo
Julkaisija: Jyväskylän yliopisto

ISBN 978-952-86-0952-0

Työvälineeseen viittaaminen:
Repo, E., Tarnanen, M., Aalto, E., & Kopra, E. (2025). *Yläkouluun valmistavan opetuksen VOITTO-työväline: Pedagoginen työväline vastasaapuneiden oppilaiden tekstitaitojen kehittymisen seuraamiseen, arviointiin ja tukemiseen.* Jyväskylän yliopisto.

Työväline on kehitetty osana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa *Valmistavasta perusopetukseen siirtyvän oppilaan integraatio ja tukeminen* -tutkimushanketta.

Työvälinettä saa vapaasti käyttää ja jakaa ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

VOITTO

YLÄKOULUUN VALMISTAVAN OPETUKSEN

VOITTO-TYÖVÄLINE

PEDAGOGINEN TYÖVÄLINE VASTASAAPUNEIDEN OPPILAIDEN TEKSTITAITOJEN KEHITTYMISEN SEURAAMISEEN, ARVIOINTIIN JA TUKEMISEEN

SISÄLLYS

LUKIJALLE....4

OSIO I. OPETTAJAN OPAS....5
- 1.1 Mikä on VOITTO-työvälineen tarkoitus?....5
- 1.2 Mikä on perusopetukseen valmistavan opetuksen tarkoitus?....7
- 1.3 Koulun opetuskielen ja tiedonalojen taitojen oppiminen, valmistava opetus ja VOITTO-työväline....10
- 1.4 Oppimista ja kouluun kiinnittymistä tukeva arviointi....14
- 1.5 VOITTO-työvälineen kehittäminen osana tutkimushanketta....16
- 1.6 Tehtävien pisteytysohjeet....18

OSIO II. HARJOITUSTEHTÄVÄT....36
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 1. Lue ja yhdistä: puhetilanteita....38
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 2. Lue ja kirjoita: someprofiili....40
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 3. Lue: kuva....42
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 4. Lue ja kirjoita: kaavio....44
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 5. Lue ja kirjoita: oppikirjateksti....46
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 6. Kirjoita: viesti....50
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 7. Lue ja laske: ruokaohje....52
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita....56
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 9. Kuuntele: aamunavaus ruoasta....58
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 10. Kuuntele: aamunavaus kirjallisuudesta....60
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: sanelu....62
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 12. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe....64
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 13. Puhu: kuka sinä olet?....68
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 14. Puhu: gallup harrastuksista....70
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 15. Puhu: neuvottele säännöt....72
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 16: Puhu: haastattele koulun ihmisiä....74
- HARJOITUSTEHTÄVÄ 17: Puhu: ulkona luokasta....76

SISÄLLYS

OSIO III. KOETEHTÄVÄT.....79
KOETEHTÄVÄ 1. Lue ja yhdistä: puhetilanteita.....81
KOETEHTÄVÄ 2. Lue ja kirjoita: ystäväkirja.....82
KOETEHTÄVÄ 3. Lue: kuva.....82
KOETEHTÄVÄ 4. Lue ja kirjoita: kartta.....83
KOETEHTÄVÄ 5. Lue ja kirjoita: oppikirjateksti.....84
KOETEHTÄVÄ 6. Kirjoita: viesti.....87
KOETEHTÄVÄ 7. Lue ja laske: mainos.....88
KOETEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita.....91
KOETEHTÄVÄ 9. Kuuntele: itsensä esittely.....92
KOETEHTÄVÄ 10. Kuuntele ja kirjoita: sanelu.....93
KOETEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe.....93

LIITE 1. Kuuntelujen käsikirjoitukset harjoitus- ja koetehtäviin.....95
LIITE 2. Kuuntelujen äänitteet harjoitus- ja koetehtäviin erillisinä äänitiedostoina

LUKIJALLE

Pedagoginen VOITTO-työväline on kehitetty tarpeeseen tukea yläkouluun valmistavassa opetuksessa opiskelevien, vasta maahan saapuneiden monikielisten oppilaiden suomen kielen sekä tiedonala- ja opiskelutaitojen oppimista. Työväline tuottaa opettajille tietoa vastasaapuneiden oppilaiden tekstitaitojen kehittymisen seuraamiseen, arviointiin ja tukemiseen. Se ei korvaa opettajan arkitilanteissa tekemää kokonaisvaltaista oppilaan toiminnan arviointia, vaan tukee sitä tarjoamalla lisänäkökulmia ja tarkentavaa ymmärrystä oppimisen edistymisestä. VOITTO-työvälineen tuottamaa tietoa voi hyödyntää oppituntien suunnittelussa ja opettajien välisessä yhteistyössä, kun järjestellään sujuvaa siirtymää valmistavasta perusopetukseen. Työvälineen tavoitteena on edistää kielitietoisen toimintakulttuurin syntymistä kouluihin.

Työväline on kehitetty osana VOITTO-tutkimushanketta (*Valmistavasta perusopetukseen siirtyvän oppilaan integraatio ja tukeminen*), jota Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa vuosina 2023–2025. Työväline pohjautuu sosiokulttuuriseen lähestymistapaan tekstitaitoihin ja monikielisten oppilaiden kielenoppimiseen. Se sisältää koulupäivän aikana teetettäviä kielitehtäviä, joilla oppilas pääsee harjoittelemaan ja osoittamaan koulun opetuskielen taitojaan, tiedonalakohtaisia taitojaan ja yleisiä opiskeluvalmiuksiaan. Työväline on siis arvioinnin avuksi niin opettajalle kuin oppilaallekin. Sen kehitystyössä on hyödynnetty eurooppalaisesta viitekehyksestä mukailtua *Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) sekä konsultoitu eri tiedonalojen pedagogiikan asiantuntijoita ja tutkijoita.

Työväline koostuu kolmesta osasta:
Osio I. Opettajan opas
Osio II. Harjoitustehtävät
Osio III. Koetehtävät

Opettajan opas (valkoreunaiset sivut) esittelee, miten VOITTO-työvälinettä käytetään osana perusopetukseen valmistavaa opetusta, mitkä ovat sen kieliteoreettiset lähtökohdat ja miten arviointi sillä tukee oppimista ja koulunkäyntiin kiinnittymistä. Osiosta I löytyvät myös koetehtävien pisteytysohjeet. Harjoitusosio II (keltareunaiset sivut) sisältää tehtäviä, joita voidaan sisällyttää osaksi valmistavan oppitunteja ja joiden avulla koetehtävien tekoa voidaan harjoitella yhdessä valmistavan opetuksen ryhmissä. Jokaisen tehtävän yhteydessä on myös pedagogista tietoa sen tavoitteista sekä vinkkejä valmistavan opetuksen ja integraation suunnitteluun. Koetehtäväosio III (tummareunaiset sivut) on tarkoitettu teetettäväksi valmistavan opetuksen vuoden alussa, puolivälissä ja loppuvaiheessa kokonaisena tehtäväpakettina siten, että oppilailla on kolme oppituntia aikaa tehdä tehtävät. Tehtävien avulla opettaja saa monipuolista arviointitietoa oppilaan tekstitaitojen kehittymisestä.

Toivomme, että tieto oppilaan tämänhetkisistä vahvuuksista sekä ideat siitä, mihin opettajayhteistyössä kannattaa seuraavaksi keskittyä ja millaisilla harjoituksilla oppimista voi tukea, edistävät vastasaapuneen oppilaan integroitumista osaksi kouluyhteisöä.

VOITTO-työvälineen tekijät
Elisa Repo, Mirja Tarnanen, Eija Aalto ja Ella Kopra

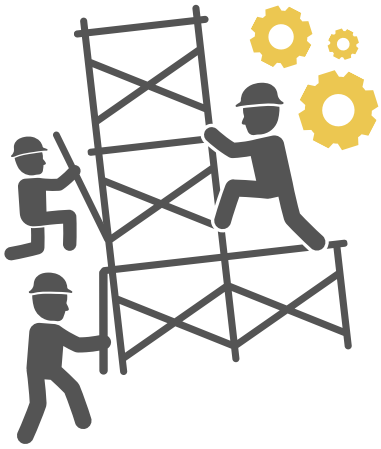
OSIO I

OPETTAJAN OPAS

1.1 Mikä on VOITTO-työvälineen tarkoitus?

VOITTO on pedagoginen työväline vasta maahan saapuneiden yläkouluikäisten oppilaiden tekstitaitojen kehittymisen seuraamiseen, arviointiin ja tukemiseen. Se on kehitetty yläkouluun valmistavaan opetukseen tukemaan sujuvaa siirtymää perusopetukseen. Työvälineen tarkoitus on antaa konkreettisia esimerkkejä ja pedagogista tietoa siitä, millaisin harjoituksin yläkouluun valmistavassa opetuksessa voidaan harjoitella monipuolisesti kielenkäyttöä ja eri tiedonalojen tekstitaitoja, vaikka uutta kieltä olisi opiskeltu vasta hetken aikaa. Työväline koostuu opettajanoppaasta sekä koulupäivän aikana teetettävistä harjoitus- ja koetehtävistä, joita tehdessään oppilas pääsee harjoittelemaan ja osoittamaan koulun opetuskielen taitojaan, tiedonalakohtaisia taitojaan ja yleisiä opiskeluvalmiuksiaan. Työväline täydentää koulun muita materiaaleja ja työtapoja. Se ei kuitenkaan ole yksinään riittävä oppilaan taitojen arviointiin ja kehittymisen seuraamiseen, vaan opettajan oppilaantuntemus ja päivittäinen mahdollisuus työskennellä oppilaiden kanssa tuottaa arviointiin näkökulmia, joita ei voi korvata yksittäisellä tehtävistöllä. Tieto oppilaan taitojen kehittymisestä ja tuen tarpeista on hyvä saattaa osaksi yhteistä suunnittelutyötä, kun kouluyhteisössä järjestellään sujuvaa siirtymää valmistavasta perusopetukseen – tiedon on tarkoitus tukea kielitietoisten toimintatapojen syntymistä eri oppiaineiden opetukseen.

Osion II harjoitustehtävät (17 tehtävää) on suunniteltu monistettaviksi ja tehtäviksi yhdessä – pareittain, pienryhmissä tai opettajan tuella – valmistavan opetuksen aikana. Harjoitustehtäviä voi tehdä yhtenä pakettina tai toisistaan irrallaan, ja niiden teossa voi hyödyntää oppilaiden monikielistä repertuaaria esimerkiksi parityöskentelyjen aikana. Harjoitustehtävien tarkoitus on tutustuttaa oppilaat varsinaisten koetehtävien tehtävätyyppeihin. Tehtävien vierellä on opettajalle tarjolla myös pedagogista tietoa niiden tavoitteista, vasta maahan saapuneiden oppilaiden opetuksen käytänteistä ja sujuvan siirtymän järjestämisestä perusopetukseen. Tehtävät on suunniteltu etenkin sellaisille oppilaille, joilla on vähintään alkava luku- ja kirjoitustaito, mutta toki myös näitä taitoja harjoitteleva voi soveltuvin osin tehdä tehtäviä ainakin valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Harjoitustehtävät on laadittu konkretisoimaan sosiokulttuurista lähestymistapaa tekstitaitoihin ja kielenoppimiseen sekä inspiroimaan opettajia ja oppimateriaalien kehittäjiä soveltamaan tehtävätyyppejä monenlaisiin kielenkäyttötilanteisiin, ehkä jopa opetuskäytänteitä uudistaen. Harjoitus-

tehtäviä on helppo varioida ja niiden pohjalta opettaja voi ideoida lisää oppilaiden kulloisiakin taitoja tarkoituksenmukaisesti kehittäviä harjoituksia.

Osion III koetehtävät (11 tehtävää) on suunniteltu tulostettavaksi yhtenä ”koevihkona”, joka teetetään samanlaisena suunnilleen valmistavan opetuksen alkuvaiheessa (esimerkiksi ensimmäisen kuukauden jälkeen), vuoden puolivälissä ja kolmannen kerran sen lopussa. Koetehtäviä varten ei ole määritelty tiettyä ”koealuetta”, vaan tehtävät perustuvat valmistavan opetuksen sisältöihin. Tehtävien tekeminen on suunniteltu kolmen oppitunnin mittaiseksi koemaiseksi tilanteeksi, jonka aikana oppilaat tekevät kaikki lukemisen, kirjoittamisen ja kuuntelemisen koetehtävät yhtenä pakettina ilman apuvälineitä tai tukea. Tehtävien teossa käytetään siis ainoastaan kynää ja kumia – näin saadaan myös tietoa oppilaan valmiuksista kirjoittaa latinalaisilla aakkosilla. On selvää, että alkuvaiheen ensimmäisellä koekerralla tehtävät voivat tuntua haastavilta ja oppilas saattaa pystyä esimerkiksi vastaamaan vain yhteen kysymykseen tai tunnistamaan joitakin merkityksiä tehtävistä. Oppilas kuitenkin usein tunnistaa itsekin oppineensa, kun hän tekee koetehtävät toiseen kertaan muutamia kuukausia myöhemmin. Voi myös olla niin, että jos oppilas ei ole aluksi vielä tottunut toimimaan koemaisessa tilanteessa itsenäisesti, vastauksia voi jäädä tyhjäksi, eivätkä tehtävät välttämättä kerro oppilaan kielitaidosta todenmukaisesti. Jos oppilas esimerkiksi luovuttaa nopeasti, voi olla hyvä harjoitella koetilanteessa toimimisen strategioita yhdessä aikuisen kanssa.

Koemaisen tilanteen kaksi ensimmäistä oppituntia käytetään lukemisen ja kirjoittamisen tehtäviin ja viimeinen tunti kuuntelutehtäviin. Tehtävien järjestystä voi toki tilanteen mukaan vaihtaakin. Kuuntelut on tarkoitus kuitenkin tehdä yhtä aikaa. Niitä (ja harjoitustehtävien kuuntelutehtäviä) varten VOITTO-työvälineen liitteiksi kuuluu tehtävien mukaan nimettyjä äänitteitä, jotka soitetaan oppilaille. Harjoitustehtäville on erilliset äänitetiedostot ja koetehtäville yksi yhtenäinen tiedosto. Koetehtävien teon aikana välitunteja voi pitää tavalliseen tapaan. Koetehtävät arvioidaan sivujen 18–34 pisteytysohjeiden mukaisesti, ja useampana eri ajankohtana kerättyä pisteytystietoa vertaamalla voidaan seurata oppilaan tekstitaitojen kehittymistä. Koemaisuudesta ja *Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoon* (Opetushallitus, 2019) pohjautumisestaan huolimatta koetehtävien ensisijainen tarkoitus ei ole arvottaa oppilaita tai välttämättä asettaa heitä kielitaidon tasoille. Sen sijaan niiden tarkoitus on tuottaa tietoa opetuksen suunnitteluun ja opettajien väliseen yhteistyöhön niin valmistavan ryhmän opettajalle kuin myös perusopetuksen opettajille, joiden ryhmiin on siirtymässä oppilaita valmistavasta opetuksesta. Sujuvan siirtymän järjestelemiseksi keskeisiä kysymyksiä, joihin VOITTO-työväline tarjoaa vastauksia ovat: Mitä oppilas osaa nyt hyvin? Millaisia valmiuksia hänellä on eri tiedonalojen opiskeluun? Mihin voisimme opettajayhteistyöllä seuraavaksi kiinnittää huomiota? Millaisilla käytänteillä voisimme paremmin tukea oppilaan oppimista? Miten voisimme lisätä opetukseen käytänteitä, jotka monipuolisesti tukevat kielenkäyttöä ja tekstitaitojen kehittymistä?

1.2 Mikä on perusopetukseen valmistavan opetuksen tarkoitus?

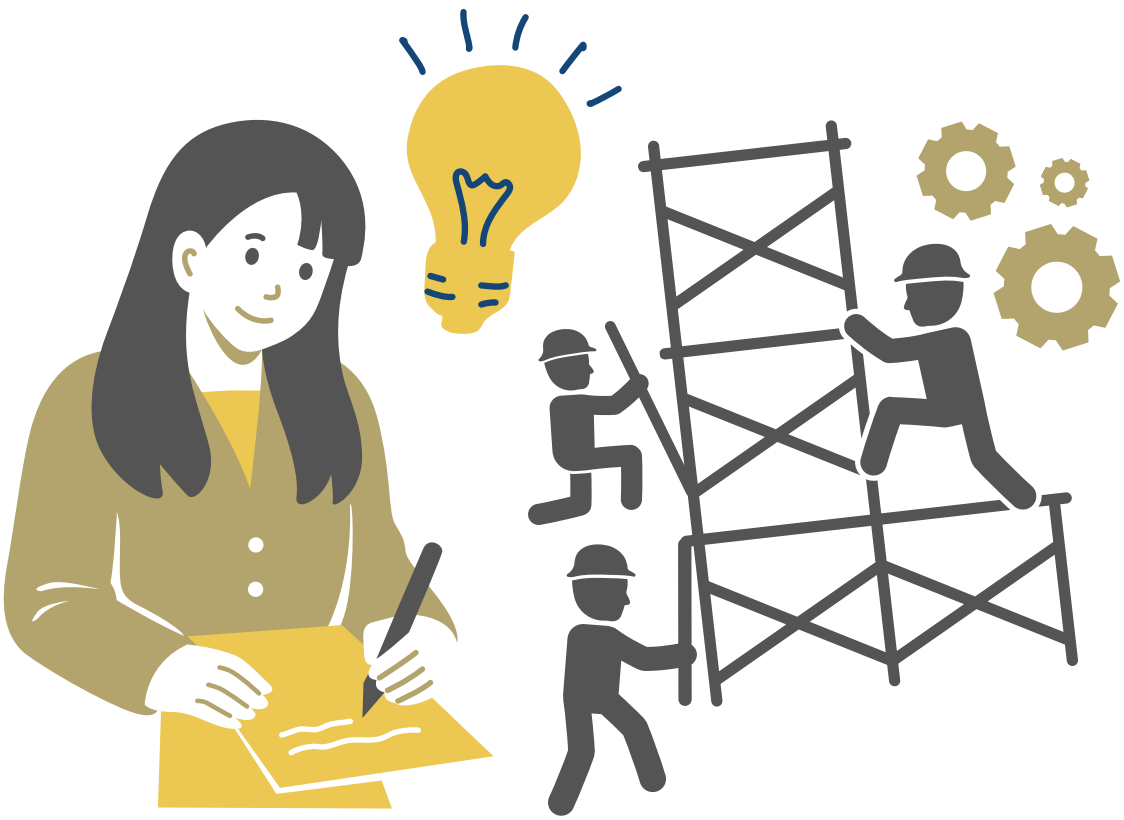
Perusopetukseen valmistava opetus on suunnattu esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttotaustaisille lapsille ja nuorille, joiden kielitaito ei vielä riitä esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelman (Opetushallitus, 2015, s. 5) mukaan valmistavan opetuksen keskeinen tavoite on ”antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten”. Valmistavassa opetuksessa kehitetään siis oppilaiden tekstitaitoja ja opiskeluvalmiuksia koulun kielenkäyttötilanteissa toimimiseen. Lukuvuoden aikana tässä ehtii vasta alkuun, minkä vuoksi oppilas tarvitsee tukea taitojensa ja valmiuksiensa kehittämiseen myös perusopetukseen siirtymisen jälkeen. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta Suomeen saapuneet että Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret. Osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja on siis vasta maahan saapuneiden oppilaiden ensimmäinen opettaja oppilaiden mahdollisesti uudessa kotimaassa. Valmistava opetus kestää yhden lukuvuoden (yläkoulussa 1000 tuntia), jonka jälkeen oppilaat siirtyvät perusopetukseen yleensä omaan lähikouluun. Valmistavalle opetukselle ei ole valtakunnallisesti määriteltyä tuntijakoa tai oppimäärää, joten jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen opinto-ohjelma. Opinto-ohjelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opiskeltavat oppiaineet, tuntimäärät ja sisällöt sekä oppilaan integrointi ikätasoa vastaaviin esi- tai perusopetuksen ryhmiin. Tavallisesti oppilaat saapuvat eri puolilta maailmaa, heidän taustansa ovat moninaiset ja he osaavat useita kieliä. Uutta on kotimaan lisäksi koulu, kaverit sekä kieli, jota valtaosa koulun oppilaista ja opettajista käyttää. Monet saapuvista ovat käyneet koulua vuosia ennen Suomeen tuloa, mutta osalle opettaja on ensimmäinen ikinä. Jonkun oppilaan täytyy harjoitella lukemaan ja kirjoittamaan latinalaisilla aakkosilla. Kaikkien kanssa lähdetään tutusta kielenkäyttötilanteesta: ”*Moi, mä olen opettaja. Mun nimi on... Mikä sinun nimi on? Kiva tavata!*”. Tällaista ryhmää opettavan työtä on luoda turvallinen ja lämpimästi tervetulleeksi toivottava ilmapiiri sekä tukea oppilaan tulemista osaksi kouluyhteisöä. Oppilaan opinto-ohjelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaan aiempi koulutausta, tiedot ja taidot.

Valmistava opetus voidaan järjestää joko ryhmämuotoisesti tai inklusiivisesti. Käytännössä yläkoulun valmistavan opetuksen arjessa opettaja työskentelee usein noin 8–12 oppilaan pienryhmässä (Opetushallituksen suositus on 8–10 oppilasta). Jos oppilaita on enemmän, on yleensä opettajiakin useampi. Ensimmäisessä lukujärjestyksessä on suomea ja yleensä myös matematiikkaa, taito- ja taideaineita sekä hyvin pian myös muita oppiaineita. Oppilaiden moninaisista taustoista johtuen samassa ryhmässä yksi saattaa esimerkiksi opiskella kolmannen ja toinen seitsemännen luokan matematiikan sisältöjä. Moni oppilas käy myös

perusopetuksen tunneilla – niin sanotuilla ”integraatiotunneilla” – jo valmistavan opetuksen aikana. Integraatiotunnit suunnitellaan tavallisesti valmistavan opetuksen opettajan ja integraatiotuntia opettavan opettajan yhteistyössä tavoitteena tukea kotoutumista ja mahdollistaa vasta maahan saapuneelle oppilaalle pääsy autenttisiin kielenkäyttötilanteisiin ja kielenkäyttäjäyhteisöihin. Varsinainen siirtymä valmistavasta perusopetukseen puolestaan suunnitellaan niin, että sen tukemisessa on mukana koko kieli- ja kulttuuritietoinen kouluyhteisö. Parhaimmillaan sekä tulijaa että kokonaista oppilasryhmää tuetaan ryhmäytymisessä ja kaikille turvallisen tilan luomisessa siten, että kaikki oppilaat tuntevat kuuluvansa porukkaan ja kokevat itsensä hyväksytyiksi. Integraatio on siis kaksisuuntainen prosessi, johon liittyy molemminpuolista oppimista, mukautumista ja uudelleenajattelua.

Hyvin onnistuessaan valmistava opetus avaa oppilaalle ovia valtaväestön kieltä käyttävän kouluyhteisön elämään ja mahdollisuuden osallistua yhteiseen toimintaan muiden kanssa. Olisikin paradoksaalista koittaa opettaa vastasaapuneille kieltä eristämällä heidät kielenkäyttäjäporukoista, joihin sosiaalistua. Valmistava opetus on kouluarjen elämistä yhdessä oppilaiden kanssa.

KIELITAITO KEHITTYY PÄIVITTÄISISSÄ KIELENKÄYTTÖTILANTEISSA,

KIELTÄ VAHVEMMIN OSAAVAN TUELLA,
SOSIAALISTUMALLA KIELENKÄYTÖN TAPOIHIN.

1.3 Koulun opetuskielen ja tiedonalojen taitojen oppiminen, valmistava opetus ja VOITTO-työväline

VOITTO-työväline pohjautuu sosiokulttuuriseen lähestymistapaan tekstitaitoihin ja monikielisten oppilaiden kielenoppimiseen. Vastasaapuneen oppilaan kielitaito kehittyy päivittäisissä kielenkäyttötilanteissa, kieltä vahvemmin osaavan tuella, sosiaalistumalla kielenkäytön tapoihin. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi itsensä esittely uudelle henkilölle, viestin kirjoittaminen ystävälle, seuraavan viikon sääennusteesta keskustelu, kirjastossa asioiminen tai oppikirjatekstin lukeminen. Kielitaito on taitoa toimia ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisesti, ja tavallisesti kieltä opittaessa harjoitellaan aluksi toimimaan välittömissä arjen tilanteissa, jotka pikkuhiljaa moninaistuvat kohti akateemisempia tilanteita (Opetushallitus, 2019). Ylipäätään kielitaidon ajatellaan olevan repertuaari, joka koostuu muuttuvista ja monikielisistä resursseista, ja nämä kokonaisuudessaan voivat toimia koulussa oppimisen voimavarana.

Sosiokulttuurisesta lähestymistavasta tarkasteltuna lukeminen ja kirjoittaminen ovat kielenkäyttötilanteisiin kietoutuvaa toimintaa – tekstitaitoja. Jokaisella koulussa opetettavalla tiedonalalla on oma tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja tekstikäytäntönsä, joka heijastaa oppiaineelle tyypillistä tapaa jäsentää ilmiöitä. Esimerkiksi historian tiedonalaa voisi luonnehtia siten, että sille on tyypillistä hahmottaa monenlaisia syy- ja seuraussuhteita (mitä syitä tapahtumalla tai ilmiöllä oli, millaisia seurauksia?), käsittää aikaa, tapahtumien järjestystä ja aikakausijakoa (esimerkiksi *antiikki* tai *keskiaika*), ymmärtää menneisyyden ihmisten eläneen omassa ajassaan ja paikassaan ja toimineen sen hetken tietämyksen ja kulttuuristen toimintatapojen perusteella (historiallinen empatia) sekä tiedostaa, että sama tapahtuma on voinut vaikuttaa eri ihmisten elämään eri tavoin. Aineenopettaja on oman tiedonalansa kielenkäytön asiantuntija, minkä vuoksi aineenopettajan ja valmistavan opetuksen opettajan välinen yhteistyö on tärkeää tekstitaitojen kehittymisen ja integraation tukemisessa. Tiedonalakohtaiset tekstitaidot (kutsutaan myös akateemisiksi tekstitaidoiksi) kattavat monia tekstilajeja ja niihin kytkeytyviä ajattelun- ja tiedonrakentamistapoja. Ne muotoutuvat oppilaiden koulun ulkopuolella kehittämien tekstitaitojen pohjalta ja ovat yhteydessä myös oppilaiden henkilökohtaisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin kokemuksiin.

Valmistavan opetuksen ryhmissä kommunikaatiota ja tekstitaitoja voi harjoitella ensimmäisistä kielenoppitunneista alkaen, vaikka kieltä osattaisiin vasta vain vähän. Kun kieltä opitaan käyttämällä ja kielen käyttämistä varten, sanasta sanaan kääntämistä tai kieliopin rakenteiden tarkkuutta olennaisempaa on yhdessä tekeminen, viestien välittäminen ja merkityksistä neuvottelu. Kielenoppimisprosessi ei välttämättä etene lineaarisesti niin sanotusti ”helposta vaikeaan”, vaan monimutkaisiakin oppilaiden arjen kannalta mielekkäitä vuorovaikutus- ja

ja tekstitaitoja voidaan ottaa tarkasteluun alusta lähtien. Opetuskielen ja tiedonalojen taitojen oppimisen tavoitteesta on kuitenkin monenlaisia, vastakkaisiakin käsityksiä, jotka voivat huomaamatta rajoittaa oppilaiden mahdollisuuksia päästä kielitaidollaan osaksi merkityksellisiä vuorovaikutustilanteita ja monipuolista tekstien kanssa työskentelyä. Jossain saatetaan olettaa, että valmistavasta perusopetukseen siirtyvä oppilas tulee ryhmään ”valmiina” ja suomen kielen ongelmitta hallitsevana valmistavan opetuksen päättyessä. Toisaalta joku voi myös ajatella, että tärkeimmät arkeen ja kouluun liittyvät sanat täytyy ensin opetella listamaisesti ennen kuin niitä on mahdollista harjoitella ja soveltaa aidoissa kielenkäyttötilanteissa. Näin saatetaan vahingossa päätyä välttelemään kouluarjelle relevanttien tekstien lukemista ja kirjoittamista ja keskittyä kontekstittomiin sanoihin ja kielioppirakenteisiin.

Tosiasiassa jo alkuvaiheen kielenoppijoita voi hyvin opettaa kielenkäyttötilanne- ja tekstilähtöisesti: Entäpä jos ryhmään rakennettaisiin leikkiravintola tai kauppa, joissa asioimista harjoiteltaisiin pareittain? Tehtäisiinkö käytävägallup suosituista harrastuksista? Tutkittaisiinko yhdessä, mitä ymmärretään uutistekstistä välittämättä kaikesta siitä mitä ei ymmärretä, tai tulkittaisiinko sääkartan paikkakuntia, ilmansuuntia ja huomisen säätä? Mitä jos selvitettäisiin, millaisin strategioin eri oppiaineiden tekstejä kannattaa lähteä lukemaan? Missä on vastaus *mikä*-kysymykseen, entä *milloin* tai *miksi*? Miten aloitettaisiin ja lopetettaisiin kohteliaasti kirjoitettu viesti vaikkapa opettajalle tai rehtorille? Toisin sanoen: tekstitaitojen harjoittelu valmistavassa opetuksessa on erilaisten arkeen ja koulunkäyntiin liittyvien tekstien rohkeaa mukaanottoa, lukemista, kirjoittamista, puhumista ja kuuntelua aikuisen tai vertaisen tuella, kielellisten mallien antamista ja tekstilajitajun tukemista. Hyvä harjoitus skaalautuu eri tasoisille oppijoille: siinä missä joku saa kiinni muutamasta perusasiasta, toinen kykenee pidemmälle menevään erittelyyn ja kattavampaan aiheen tai tilanteen haltuunottoon. Taitojen harjoittelu tähtää siihen, että oppilaat uskaltautuisivat toimimaan erilaisissa kouluarjen tilanteissa itsenäisesti. Tätä varten voidaan käydä keskustelua ja koota erilaisia tapoja esimerkiksi tervehtiä, kiinnittää jonkun huomio, pyytää, kysyä, kiittää ja kysyä tarkennusta. Itsenäisen toiminnan tukemisen kannalta tärkeää on, että oppilaat pääsevät luontevasti ja säännöllisesti vuorovaikuttamaan kouluyhteisön jäsenten kanssa ja että he tulevat tutuiksi oppilaille ja koulussa työskenteleville. Kun oppilaat pääsevät osaksi merkityksellisiä sosiaalisia yhteisöjä, heille aukeaa uusia mahdollisuuksia käyttää kieltä erilaisten ihmisten kanssa, erilaisiin tarkoituksiin, ja oppia näin uutta informaalisti, myös koulukontekstin ulkopuolella. Ryhmään kannattaakin kutsua usein ja monenlaisia ja eri tavoin viestiviä vierailijoita sekä koulun sisältä että sen ulkopuolelta.

Millaisia VOITTO-työvälineen tehtävät sitten ovat? Jokainen työvälineen harjoitus- ja koetehtävä on luotu simuloimaan jotakin kouluarjelle tuttua kielenkäyttötilannetta, esimerkiksi

itsestä kertomista, historian kirjan kappaleen ymmärtämistä, matematiikan sanallisten tehtävien ratkomista tai muistiinpanojen tekemistä opettajan puheen perusteella. Tehtävät on laadittu siten, että niissä kietoutuvat yhteen

- oppilaiden arjen ja koulun toiminta,
- *Kielitaidon tasojen kuvausasteikon* (Opetushallitus, 2019) A1.1–B1.1-tasojen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen kuvaukset sekä
- perusopetuksen ja valmistavan opetuksen opetussuunnitelmien tiedonalakohtaiset tavoitteet.

Yksittäisten sanojen, sanatarkkojen käännösten ja kielioppirakenteiden sijaan keskiössä on se, miten tarkoituksenmukaisesti oppilas toimii ja kommunikoi tehtävien simuloimissa kielenkäyttötilanteissa. Työvälineen tehtävissä harjoitutetaan strategioita kouluarjessa toimimiseen, vaikkei ihan kaikkea vielä ymmärrettäisi. Oppilaiden monikielisyys nähdään rikkautena ja uuden kielen oppimista tukevana tekijänä, eikä tehtävillä ole tarkoitus ohjata tiukkaan yksikieliseen vuorovaikutukseen, vaikka suomea harjoitellaankin. Askel askelelta lukuisten toistuvien tilanteiden myötä oppilas sosiaalistuu tekemisen tapoihin ja saa varmuutta erilaisissa tilanteissa toimimiseen. Tärkeitä kysymyksiä tiedonalakohtaisten tekstilajien kanssa työskentelyyn ja oppilaan ohjaamiseen ovat:

- Mitä kysytään?
- Mitä tiedän aiheesta?
- Mitä voin päätellä ja käyttää päättelyn avuksi?
- Missä todennäköisesti on tieto, jonka tarvitsen?

Päättelyn tukena on tehtävien multimodaalisuus – on tarkoitus oppia lukemaan tietoa esimerkiksi kuvista, kaavioista, väliotsikoista ja kartoista sekä hyödyntämään tätä tietoa oppimisessa.

Huomionarvoista on, että koska VOITTO-koetehtävien tekoaika ei voi venyä koko koulupäivän mittaiseksi, tehtävät on pyritty laatimaan pragmaattisiksi. Mukana on siis esimerkiksi oppilaan lähiarkeen liittyvän kuvan tulkitsemista kyllä/ei-kysymyksin, vaikka järkevintä toki opetuksessa olisi harjoitella lähiarjen perusilmauksia niissä kielenkäyttötilanteissa, joissa ilmauksia oikeasti käytetään. Samasta syystä koetehtävät eivät sisällä puhumisen tehtäviä, vaikka puhumisen harjoittelu on olennaisen tärkeä osa ensimmäisistä oppitunneista alkaen. Puhumisen kehittymistä voi kuitenkin tukea, seurata ja arvioida harjoitustehtävien avulla ja niitä varioiden.

AINEENOPETTAJA ON OMAN TIEDONALANSA KIELENKÄYTÖN ASIANTUNTIJA, MINKÄ VUOKSI

AINEENOPETTAJAN JA VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETTAJAN VÄLINEN YHTEISTYÖ ON TÄRKEÄÄ TEKSTITAITOJEN KEHITTYMISEN JA INTEGRAATION TUKEMISESSA.

1.4 Oppimista ja kouluun kiinnittymistä tukeva arviointi

Arviointi tukee parhaiten oppimista, kun se kytkeytyy tiiviisti osaksi opetusta ja päivittäistä vuorovaikutusta. Kun opetusta suunnitellaan ja kehitetään, sisällytetään arviointi käytänteineen osaksi tätä työtä. Arviointi on myös mukana opettajan metapuheessa, kun hän kannustaa, kysyy, ohjaa tai antaa rakentavaa palautetta osana opetusvuorovaikutusta. Arviointi ei siis ole irrallinen ja erikseen toteutettava osa muuta pedagogiikka, vaan se peilaa tarkoituksellisesti tai tahtomattamme käsityksiämme siitä, mitä ymmärrämme oppimisella, osaamisella, opetussuunnitelmalla sekä eri toimijoiden osallisuudella.

Kaikkien tekstitaitojen kehittymistä koskevien tehtävien taustalla on hyödynnetty taitojen etenemistä kuvaavaa *Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) ja sen arviointikriteereitä. Taitotasokuvaukset arviointikriteereineen perustuvat tutkittuun tietoon siitä, mitä kielenkäyttäjä osaa tietyllä taitotasolla. Tämä mahdollistaa oikeudenmukaisen, kehittävän, oppimista tukevan sekä läpinäkyvän arvioinnin. *Kielitaidon tasojen kuvausasteikossa* on kuusi taidon tasoa kullekin osataidolle (puhuminen, kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja luetun ymmärtäminen): A1,1, A1.2, A1.3, B1,1, B1.2, B2.1, B2.2 ja C1.1. A-tason kielitaitoa kutsutaan peruskielitaidoksi, B-tasoa itsenäisen kielenkäyttäjän kielitaidoksi ja C-tasoa taitavan kielenkäyttäjän kielitaidoksi. Tämä arviointiväline tarjoaa harjoitus- ja koetehtäviä kielitaidon tasoille A1.1–B1.1. Yleisesti ottaen A-taso viittaa taitoon ymmärtää ja käyttää tuttuja arkipäivän ilmauksia ja perustason sanontoja sekä käydä yksinkertaisia keskusteluja ja kertoa itsestään ja lähiympäristöstään. B1-tason kielenkäyttäjä selviytyy useimmista viestintätilanteista ja pystyy tuottamaan yksinkertaista, johdonmukaista tekstiä tutuista tai itseään kiinnostavista aiheista sekä kuvaamaan kokemuksia ja tapahtumia, toiveita ja tavoitteita.

VOITTO-arviointityövälineessä arviointia lähestytään sekä formatiivisesta että summatiivisesta näkökulmasta. Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista ja ohjata opetusta oppimisprosessin aikana. Se siis perustuu jatkuvaan vuorovaikutukseen ja mahdollistaa kehittymisen, koska se antaa tietoa siitä, missä mennään sekä mitä ja miten oppilaan kannattaisi harjoitella seuraavaksi. Formatiivista arviointia on esimerkiksi opettajan antama palaute harjoitustehtävistä, keskustelu oppilaan kanssa ja itsearviointi tai vertaispalaute. Itse- ja vertaisarviointi ovat toisen kielen oppijalle tärkeä osa formatiivista arviointia, koska ne tukevat sekä kielellistä kehittymistä että oppijan aktiivista roolia omassa oppimisessaan. Ne kehittävät oppilaan metakognitiivisia taitoja, kuten oman oppimisen havainnointia sekä kriteerien avustamana oman osaamisen vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamista. Vertaisarviointi mahdollistaa vuorovaikutuksen toisten oppilaiden kanssa ja näin myös suullisen vuorovaikutuksen harjoittelemista. Tämän työvälineen tehtäviin voi hyvin soveltaa

myös itse- ja vertaisarviointia esimerkiksi käyttämällä helpotettuja arviointikriteereitä harjoitustehtävien yhteydessä tai pyytämällä oppilaita pohtimaan ja kuvaamaan osaamistaan monikielisesti.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on arvioida ja todentaa, mitä on opittu jonkin ajanjakson päätteeksi. Toisin sanoen sen tehtävänä on osoittaa, miten opetuksen tavoitteet on saavutettu. Parhaimmillaan summatiivinen arviointi antaa tietoa myös oppimisprosessista ja muodostaa jatkumon sen tukemiseksi. Kouluarvioinnissa summatiivinen arviointi tarkoittaa usein numeerisen arvosanan, tasoarvion tai sanallisen kuvauksen antamista perustuen kokeeseen tai projektityöhön tai vastaavaan laajempaan näyttöön osaamisesta.

Käytännössä koulutyön arjessa summatiivisen ja formatiivisen arvioinnin raja ei ole välttämättä näin kategorinen. Oppilaiden tehdessä VOITTO-työvälineen harjoitustehtäviä opettaja havainnoi toimintaa tavoitteiden suunnassa ja antaa oppilaille kannustavaa, rakentavaa ja oppimisen prosessia oppilaallekin jäsentävää palautetta. Työvälineessä koetehtävät puolestaan on suunniteltu enemmän summatiiviseen arviointiin, mutta niiden tekeminen eri vaiheissa valmistavaa vuotta – ei vain sen loppuvaiheessa – mahdollistaa oppimisen formatiivisen arvioinnin ja opetuksen kehittämisen havaintojen pohjalta: Missä oppilaat ovat erityisesti kehittyneet? Mihin teemaan tai kielitaidon osa-alueeseen pitää erityisesti keskittyä kunkin yksilön tai koko ryhmän kanssa tekstitaitojen tukemiseksi? Onko pedagogiikkani mahdollistanut erilaisten oppijoiden kehittymisen tasavertaisesti? Koska oppilaat opiskelevat valmistavassa kukin oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, opettajan tulee lisäksi huomioida jokaisen yksilölliset tavoitteet ja keskittyä arvioimaan osaamista ensisijaisesti niiden suunnassa. Lisäksi arviointia tehdessä on hyvä eksplisiittisesti selventää oppilaille arvioinnin tarkoitus ja tavoite, eli oppimisen tukeminen ja kehittymisen seuraaminen, ei esimerkiksi oppilaiden asettaminen keskenään paremmuusjärjestykseen.

Arvioinnin avulla on mahdollista tukea vastasaapuneen oppilaan kouluun kiinnittymistä, jos pystytään muodostamaan kokonaisvaltainen ymmärrys oppilaan opiskeluvalmiuksista ja kielitaidollista lähtökohdista. Harjoitustehtävissä ja niihin liittyvässä palautteessa voidaan huomioida oppilaan osaaminen muilla kielillä ja aiemmissa oppimisympäristöissä, jotta hän voi kokea taustansa ja osaamisensa arvokkaana voimavarana. Tämä vahvistaa oppilaan itseluottamusta, kun taas realistinen ja ohjaava arviointi ja palaute edistää oppilaan itsetuntemusta ja oppimaan oppimisen taitoja.

1.5 VOITTO-työvälineen kehittäminen osana tutkimushanketta

Työväline on kehitetty osana VOITTO-tutkimushanketta (*Valmistavasta perusopetukseen siirtyvän oppilaan integraatio ja tukeminen*), jota Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut vuosina 2023–2025 ja jota johtavat professorit Mirja Tarnanen ja Mervi Kaukko. Työvälineen kehittämiseksi sen tehtäviä on pilotoitu ja testattu ympäri Suomea ja kerätty tietoa oppilaiden tekstitaitojen (suomen ja ruotsin kielitaito, tiedonalojen kielitaito ja opiskeluvalmiudet) kehittymisestä pitkittäisesti valmistavan opetuksen lukuvuoden aikana. VOITTO-hankkeen työtä on seurannut ja ohjannut sen toiminta-ajan opetus- ja kulttuuriministeriön johtamana ohjausryhmä, jonka jäsenistössä on ollut muun muassa KIEPPI-toimenpideohjelman edustajia. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus ovat käynnistäneet erityisesti vuosiluokkien 7–9 oppilaille suunnatun KIEPPI-toimenpideohjelman (2022–2026), jolla pyritään tukemaan maahanmuuttaneiden perusopetuksen oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia. Lisäksi VOITTO-hankkeen aikana on konsultoitu eri asiantuntijoita, esimerkiksi eri oppiaineiden tiedonalan asiantuntijoita sekä työvälineen pilotointivaiheessa valmistavan opetuksen opettajia.

VOITTO-tutkimushankkeessa tutkittiin moninäkökulmaisesti 12–17-vuotiaiden nuorten koulunkäyntiä valmistavassa opetuksessa ja heidän integroitumistaan osaksi kouluyhteisöä. Hankkeessa on seurattu yläkoulun valmistavassa opetuksessa opiskelevien oppilaiden kiinnittymistä koulunkäyntiin ja tekstitaitojen kehittymistä suomeksi (tai ruotsiksi). Lisäksi on haastateltu koulun henkilöstöä ja kehitetty opetuskäytänteitä yhdessä opettajien ja koulujen johdon kanssa. Tutkimukseen on osallistunut noin 300 oppilasta, 40 opettajaa ja 30 valmistavan opetuksen ryhmää ympäri Suomea. Tutkimukseen osallistuvat oppilaat puhuvat ensikielenään 54 kieltä. Tutkimusryhmällä on monipuolinen asiantuntemus maahanmuuttotaustaisten oppilaiden koulunkäyntiin liittyvistä aiheista, esimerkiksi kouluun integroitumisesta ja kiinnittymisestä sekä monikielisten koulujen opetusjärjestelyistä, kielenoppimisesta ja kielitaidon arvioinnista. Suurin osa tutkimusryhmän jäsenistä on koulutukseltaan opettajia, ja muutamat ovat työskennelleet aiemmin valmistavan opetuksen ryhmissä.

KOETEHTÄVIEN PISTEYTYS

1.6 Koetehtävien pisteytysohjeet

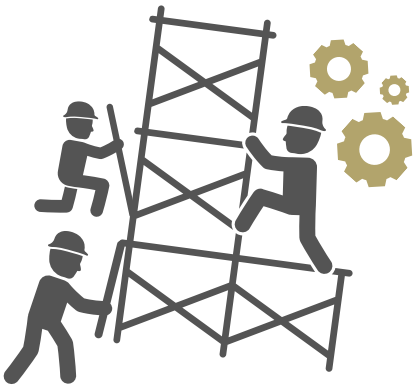
Koetehtävien tehtäväkohtainen pisteytys

Osion III koetehtävävihko koostuu yhdestätoista erilaisesta tekstitaito-tehtävästä, joiden vastauksista annetaan oppilaalle pisteitä. Tehtävien pisteytyksessä keskitytään kielitaidon eri osa-alueisiin – *luetun ymmärtämiseen*, *kirjoittamiseen*, *kuullun ymmärtämiseen* tai näiden yhdistelmiin. Kielitaidon osa-alueet pisteytetään kuitenkin aina erikseen (eli esimerkiksi samasta tehtävästä saattaa olla mahdollista pisteyttää vaikkapa sekä luetun ymmärtämisen että kirjoittamisen pisteet). Koetehtäväkohtaiset **pisteytysohjeet ovat taulukoissa** sivulta 21 lähtien. Harjoitustehtäviin ei ole pisteytysohjeita. Koetehtävien pisteytysohjetaulukoissa lukee värikoodatusti, mihin kielitaidon osa-alueisiin tehtävässä keskitytään, millä kriteereillä pisteitä annetaan ja miten pisteet lasketaan yhteen.

Tiedonalakohtaisten valmiuksien pisteytys

Osa koetehtävistä antaa myös tietoa oppilaan tiedonalakohtaisista valmiuksista (esimerkiksi ympäristöopin, historian tai matematiikan tiedonalojen valmiuksista). Tiedonalakohtaisten valmiuksien pisteet lasketaan yhteen aina kyseisen tehtävän luetun tai kuullun ymmärtämisen pisteistä, ja pisteiden laskeminen ja tulkinta neuvotaan aina erikseen tehtävän omassa pisteytysohjetaulukossa. Pisteytys-ohjetaulukosta saa tietoa valmiuksista neliportaisella asteikolla (ilmeinen tuen tarve, alkavat tiedonalavalmiudet, kohtalaiset tiedonala-valmiudet ja hyvät tiedonalavalmiudet, katso tarkemmin esimerkiksi sivua 24). Tiedonalakohtaisia valmiuksia tarkastellaan VOITTO-työvälineessä erityisesti tekstitaitojen näkökulmasta, joten tehtävien perusteella ei voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä opetus-suunnitelman mukaisista sisältötietojen ja taitojen hallinnasta. Oppi-laan kouluhistorian selvittäminen voi hyödyttää oppiainekohtaisten sisältötietojen arviointia.

KOETEHTÄVIEN PISTEYTYS

Tehtäväkohtaisista pisteytyksistä taitotasoon – kielitaidon osa-alueiden arviointi *Kielitaidon tasojen kuvausasteikolla*

Koska koevihkon tekstitaitotehtäviä on 11, eri kielitaidon osa-alueita, *luetun ymmärtämistä*, *kirjoittamista* ja *kuullun ymmärtämistä* arvioidaan aina useammalla koetehtävällä. Kun oppilas on tehnyt kaikki koevihkon tehtävät, tehtäväkohtaiset pisteet lasketaan yhteen siten, että saadaan kunkin kielitaidon osa-alueen yhteispisteet. Yhteispisteet antavat tietoa siitä, millä kielitaidon tasolla (A1.1–B1.1) oppilas suunnilleen on luetun ymmärtämisessä, kirjoittamisessa ja kuullun ymmärtämisessä. Esimerkiksi luetun ymmärtämisen tehtäviä on yhteensä 6 kappaletta, ja niiden maksimipistemäärä yhteensä on 47. Yhteispisteitä ja taitotason arviointia varten VOITTO-työvälineessä on *Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) mukaillen laaditut **kielitaidon arviointitaulukot luetun ja kuullun ymmärtämisille** sivuilla 32–33. Täten arvion esimerkiksi oppilaan luetun ymmärtämisen taitotasosta saa tulkitsemalla oppilaan luetun ymmärtämisen yhteispisteitä suhteessa luetun ymmärtämisen arviointitaulukkoon. Kirjoittamisen tehtävät pisteytetään suoraan asteikolle A1.1–B1.1 kunkin koetehtävän pisteytysohjetaulukon mukaisesti, ja **taulukko kirjoittamisen taitotason arviointiin** on sivulla 34.

Koetehtävät on suunniteltu arvioimaan pääasiassa A1–A2-tasoisia tekstitaitoja, joten korkeimman B1.1-tason taitojen osoittaminen vaatii onnistumista lähes kaikkien koetehtävien tekemisessä. Tähän pystyy harva oppilas, ja ”täysien” pisteiden tavoittelemisen sijaan mielekkäämpää on kiinnittää huomio siihen, miten tukea oppilaan tekstitaitojen kehittymistä valmistavan opetuksen aikana. Tehtävät on myös suunniteltu siten, että luetun ja kuullun ymmärtämisen osa-alueilla tasoa A1.1 osoittaakseen oppilaan tulee saada osa-alueilta noin kolmannes pisteistä. Toisin sanoen, noin kolmasosa luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtävistä on tarkoitettu “helpoiksi” (sellaisia teemoja sisältäviksi, joita yleensä harjoitellaan valmistavan opetuksen alussa), ja ne onnistuneesti tekemällä oppilas voi osoittaa A1.1-tason taitoja.

KOETEHTÄVIEN PISTEYTYS

Pisteytyksien tulkinta

Kun oppilaat tekevät VOITTO-työvälineen koetehtävät valmistavan lukuvuoden aikana kolmesti, työväline tuottaa tietoa tekstitaitojen kehittymisestä eri kielitaidon osa-alueilla. Usein vastaanottamisen taidot (luetun ja kuullun ymmärtäminen) kehittyvät nopeammin kuin tuottamisen taidot (kirjoittaminen ja puhuminen). **Koetehtävävihkon kanteen** (sivulla 79) voi kirjata oppilaan ja vaikkapa kotiväen tai aineenopettajien kanssa käytäviä keskusteluja varten, mitä oppilas osaa jo hyvin (eli millaisissa kielenkäyttötilanteissa oppilas pystyy nykyisellä kielellisellä repertuaarillaan toimimaan) ja miten harjoitellaan tästä eteenpäin (eli miten tekstitaitojen kehittymistä seuraavaksi tuetaan; tätä varten voi katsoa vinkkejä pedagogisista tiedoista työvälineen harjoitustehtävien yhteydestä). Samaan paikkaan voi lisäksi tarvittaessa kirjata muistiin arviot oppilaan luetun ymmärtämisen, kirjoittamisen ja kuullun ymmärtämisen taitotasoista seuraavaa koetehtävien tekokertaa varten. Mikäli oppilaan tekstitaitojen seuranta näyttää, että oppilas saa koetehtävistä jo valmistavan vuoden alussa tai puolivälissä hyvät pisteet (eli kehittyy nopeasti A2–B1-tasoille) ja oppilas osoittaa hyviä tiedonalavalmiuksia, integrointia perusopetukseen kannattaa suunnitella yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Mikäli taas vaikuttaa siltä, etteivät oppilaan taidot tunnu kehittyvän, on järkevää tarkastella tuen tarpeita yhteistyössä kotiväen, erityisopettajien ja muiden koulun oppilashuollosta vastaavien henkilöiden kanssa.

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 1. Lue ja yhdistä: puhetilanteita

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTA-MINEN	KUULLUN YMMÄR-TÄMINEN	TIEDONALA-VALMIUDET
KUVA: Ruokalinjasto PUHEKUPLA: **1 p.** Otatko perunaa?	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.
KUVA: Jalkapallopeli PUHEKUPLA: **1 p.** Pelataanko jalkapalloa?			
KUVA: Rannekello PUHEKUPLA: **1 p.** Kello on viisitoista yli kahdeksan.			
KUVA: Lääkärin vastaanotto PUHEKUPLA: **1 p.** Maha on kipeä. Sattuu tosi paljon.			
KUVA: Vihko PUHEKUPLA: **1 p.** Ota kynä ja vihko esille.			
KUVA: Kännykkä tunnilla PUHEKUPLA: **1 p.** Puhelin pois!			
KUVA: Jäätelökioski PUHEKUPLA: **1 p.** Yksi pallo jäätelöä, kiitos!			
PISTEET YHTEENSÄ: 7 P.			

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 2. Lue ja kirjoita: ystäväkirja

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	TIEDON-ALA-VALMIUDET
A) **1 p.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	A) **A1.1.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä. Vastattu suomeksi. Yksikin sana riittää vastaukseksi, jos se on selvästi tulkittavissa vastaukseksi esitettyyn kysymykseen. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.
B) **1 p**. Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	B) **A1.1.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä. Vastattu suomeksi. Yksikin sana riittää vastaukseksi, jos se on selvästi tulkittavissa vastaukseksi esitettyyn kysymykseen. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.		
C) **1 p**. Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	C) **A1.1.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä. Vastattu suomeksi. Yksikin sana riittää vastaukseksi, jos se on selvästi tulkittavissa vastaukseksi esitettyyn kysymykseen. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.		
D) **1 p.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	D) **A1.1**. Yksi tai useampi kielen nimi suomeksi. Sijamuodolla ei ole väliä; esimerkiksi *vietnamiksi* hyväksytään. Puutteellinen oikeinkirjoitus ei haittaa, jos vastaus on kontekstissaan ymmärrettävä (esimerkiksi *suom).* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi tai muulla kielellä kuin suomeksi.		
E) **1 p.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	E) **A1.2.** Vastaus on kokonainen virke, jossa käytetään omistusrakennetta (esimerkiksi *Minulla on hyvä perhe. / Minun perheessä on isä ja…*). **A1.1.** Vastauksessa luetellaan sukulaisuussanoja, adjektiiveja tai henkilöiden nimiä (esimerkiksi *äiti / kiva / Mahmut*) tai vastauksessa omistusrakenne, mutta se on väärin (esimerkiksi *minulla perhe on isä, äiti ja sisko* tai *minä perhe on isä, äiti ja sisko*). **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi tai muulla kielellä kuin suomeksi.		
F) **1 p**. Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p**. Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	F) **A1.1.** Vastauksessa mainitaan jokin ruokalaji tai ruoka-aines. Yksikin sana riittää vastaukseksi, jos se on selvästi tulkittavissa vastaukseksi esitettyyn kysymykseen. Hyväksytään myös brändien nimet (esimerkiksi *Burger King / RedBull / Coca Cola*). **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi tai muulla kielellä kuin suomeksi.		
G) **1 p.** Vastaus ilmentää kysymyksen ymmärtämistä, vaikka oikeinkirjoitus olisi puutteellista tai olisi vastattu muulla kielellä. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	G. **A1.2.** Vastaus on yksinkertainen lause tai virke (esimerkiksi *Mä tykkään nukkua / pelata puhelimella / kuunnella musiikkia*). Sijamuoto- tai muista kirjoitusvirheistä huolimatta voi osoittaa olevansa taitotasolla (esimerkiksi *mä tykkään pelan jalkapallo*). **A1.1.** Vastauksessa luetellaan irrallisia sanoja (esimerkiksi *koripallo*, *kännykkä*, *kirjasto*, *PlayStation*, *YouTube*). **0 p.** Vastaus on yksittäinen sana, jossa on puutteellinen oikeinkirjoitus ja merkitys (esimerkiksi *puhlin*) tai ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi tai muulla kielellä kuin suomeksi.		
PISTEET YHTEENSÄ: 7 P.	**KATSO, MITÄ TAITOTASOA OPPILAS KORKEIMMILLAAN OSOITTAA: 0, A1.1 TAI A1.2**		

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 3. Lue: kuva

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTA-MINEN	KUULLUN YMMÄR-TÄMINEN	TIEDONALA-VALMIUDET
A) **1 p. Ei**	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.
B) **1 p.** Kyllä			
C) **1 p.** Kyllä			
D) **1 p.** Kyllä			
E) **1 p.** Ei			
F) **1 p.** Ei			
G) **1 p.** Kyllä			
PISTEET YHTEENSÄ: 7 P.			

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 4. Lue ja kirjoita: kartta

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	YMPÄRISTÖOPIN TIEDONALAVALMIUDET
A) **2 p.** *Helsingissä/Helsinki* ja *Kuopiossa/Kuopio* **1 p.** Mainitaan vain toinen edellä mainituista kaupungeista tai esimerkiksi *Suomessa*.	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	Laske oppilaan luetun ymmärtämisen pisteet yhteen tästä tehtävästä ja katso arvio ympäristöopin tiedonalavalmiuksista tekstitaitojen näkökulmasta: **0–1 p. yhteensä:** tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi tuen tarve on ilmeinen ja perustaidoista lähtevä **2–4 p. yhteensä:** alkavat tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee hyvin paljon tukea ja harjoitusta **5–6 p. yhteensä:** kohtalaiset tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee tukea ja harjoitusta **7–8 p. yhteensä:** hyvät tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee edelleen ainakin jonkin verran tukea ja harjoitusta; oppilas voi hyötyä integroinnista perusopetuksen oppiaineeseen
B) **1 p.** *Norjassa/Norja*			
C) **2 p.** Mainitaan esimerkiksi kaksi seuraavista: *–12*, *(on) puolipilvistä*, *(on) kylmä*, *(on) pakkasta*, *aurinko paistaa*, *(on) aurinkoista*, *(on) pilvistä*. **1 p.** Mainitaan yksi asia edellä mainituista tai esimerkiksi *kylmä/-12* ja *aurinko/pilvi*.			
D) **2 p.** Mainitaan kolme seuraavista: *Ruotsi*, *Norja*, *Venäjä* ja *Viro*. **1 p.** Mainitaan yksi tai kaksi edellä mainituista maista.			
E) **1 p.** *Inari*			
PISTEET YHTEENSÄ: 8 P.			

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 5. Lue ja kirjoita: oppikirjateksti

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	HISTORIAN TIEDONALAVALMIUDET
A) **2 p.** Mainitaan kaksi asiaa (esimerkiksi *tutkimusmatkailija*, *tunnettu kirjasta*, *venetsialainen*, *kauppias*). **1 p.** Mainitaan yksi asia. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	G) **A1.1** Oppilas ei vielä pysty tuottamaan tekstiä itsenäisesti. Vastaus koostuu yksittäisistä tehtävään liittyvistä sanoista, jotka on kopioitu vaikkapa tehtävänannosta (esimerkiksi *bussi*, *kävele*, *matkusta*, *muuttuu*). Sanoista ei rakennu mielekästä, yhtenäistä merkitystä. Osaa kirjoittaa suomen kielen kirjaimet. **A1.2** Oppilaan kirjoittama teksti koostuu hyvin yksinkertaisista ja lyhyistä päälauseista tai niiden osista. Vastauksessa on joko yksittäisisiä sanoja tai virke, joka välittää jonkin yksinkertaisen tehtävään liittyvään merkityksen (esimerkiksi *Hevosilla ja kameleilla / Nyt on nopea / Ennen hevonen nyt auto*). Vastaus on laajuudeltaan suppea ja siinä vastataan esimerkiksi vain yhteen apukysymykseen. Tutut ja ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin itsenäisessä tuotoksessa esiintyy hyvin paljon monenlaisia virheitä. **A1.3** Oppilas kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä. Vastaukseksi on kirjoitettu apukysymyksiin vastaten hyvin yksinkertainen, mutta edellistä tasoa hieman laajempi teksti, jossa oppilas vastaa yksilauseisin virkkein kahteen tai kolmeen apukysymykseen (esimerkiksi *Ennen matkustaminen hevosilla. Nyt on nopea bussilla, lentokone. Se on halpa*). Alkeellisessakin itsenäisessä tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä, eikä vastaus ole vielä yhtenäinen kokonaisuus. **A2.1** Oppilaan vastaus on ymmärrettävä kokonaisuus, jossa käytetään yksinkertaisin sidossanoin (*ja*, *mutta*) liitettyjä rinnasteisia lauseita. Oppilas osaa käyttää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja. Kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet on kirjoitettu melko oikein, mutta tekstissä on toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, persoona- ja sijataivutus) ja paljon kömpelöitä ilmaisuja. **A2.2** Oppilas kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista. Tekstissä oppilas osoittaa arkisen perussanaston, rakenteiden ja tavallisimpien sidoskeinojen osaamista. Vastaus on ymmärrettävä ja melko sidosteinen kokonaisuus, jossa voidaan käyttää konjunktioita (esimerkiksi *ja*, *mutta*, *jos*, *koska*) lauseiden, myös pää- ja sivulauseiden yhdistämiseen. Teksti toimii ainakin osin itsenäisesti ilman tehtävänantoa. Oppilas kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja (esimerkiksi *voi menevät metron kanssa*, *asiat muuttaa aikan kanssa*). **B1.1** Oppilas osoittaa jonkinlaista historian tiedonalan tekstilajin hallintaa, ja vastauksesta käy jollain lailla ilmi esimerkiksi syy- ja seuraussuhteiden hahmotusta, ajan käsittämistä tai menneisyyden ihmisten elämän ymmärtämistä. Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat suhteellisen virheettömiä. Oppilas kirjoittaa selväpiirteisen, sidosteisen ja jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin, joka toimii itsenäisesti ilman tehtävänantoa. Teksti vastaa tehtävänantoon ja ainakin toiseen *miksi*-kysymykseen tarkoituksenmukaisesti. Tekstissä kuitenkin esiintyy muista kielistä suomeksi käännettyjä epäidiomaattisia ilmauksia ja ilmeisiä kiertoilmaisuja, ja vaativammat rakenteet (esimerkiksi asioiden vertailu) sekä sanaliitot tuottavat vaikeuksia.	Ei pisteitä.	Laske oppilaan luetun ymmärtämisen pisteet yhteen tästä tehtävästä ja katso arvio historian tiedonalavalmiuksista tekstitaitojen näkökulmasta: **0–1 p. yhteensä:** tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi tuen tarve on ilmeinen ja perustaidoista lähtevä **2–4 p. yhteensä:** alkavat tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee hyvin paljon tukea ja harjoitusta **5–7 p. yhteensä:** kohtalaiset tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee tukea ja harjoitusta **8–9 p. yhteensä:** hyvät tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee edelleen ainakin jonkin verran tukea ja harjoitusta; oppilas voi hyötyä integroinnista perusopetuksen oppiaineeseen
B) **1 p.** *Marco Polon matkat* kokonaisena. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.			
C) **2 p.** Mainitaan *Kiina*, *Peking* tai *Aasia*. **1 p.** Mainitaan 1–2 maata, maanosaa tai kaupunkia, jotka eivät liity Kiinaan, mutta jotka ovat reitin varrella. **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.			
D) **1 p.** *1271* tai *1200-luvulla* tai *1271–1295* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.			
E) **2 p.** Mainitaan kaksi asiaa seuraavista: *ensimmäinen eurooppalainen matkakirja Kiinasta*, *auttoi eurooppalaisia ymmärtämään maailmaa*, *kipinä tuleville löytöretkille* tai sama omin sanoin ilmaistuna. **1 p.** Yksi edellä mainituista. **0 p.** *Oli kenties ensimmäinen eurooppalainen*, väärä vastaus tai ei vastausta.			
F) **1 p.** Mainitaan jokin seuraavista: *kauppareitti*, *kauppareittejä*, *tie Aasiasta Eurooppaan*, *tie idän ja lännen välillä* tai *silkin myyminen*. **0 p.** *Tie oli tärkeä*, väärä vastaus tai ei vastausta.			
PISTEET YHTEENSÄ: 9 P.	**ARVIOI ASTEIKOLLA: A1.1, A1.2, A1.3, A2.1, A2.2 TAI B1.1**		

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 6. Kirjoita: viesti

LUETUN-YMMÄR-TÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄR-TÄMINEN	TIEDONALA-VALMIUDET
Ei pisteitä.	**A1.1** Oppilaan kirjoitus on hyvin niukkaa ja koostuu erillisistä sanoista ja sanonnoista. Muutamat tutut sanat ja sanonnat (esimerkiksi *Moi X! / pää kipeä*) on kirjoitettu oikein, mutta oppilas ei pysty tuottamaan itsenäisesti viestiä apukysymysten perusteella. Oppias osaa kirjoittaa suomen kielen kirjaimet. **A1.2** Oppilas viestii välittömiä tarpeita hyvin yksinkertaisin lausein. Viesti koostuu lyhyistä päälauseista, fraaseista ja sanoista. Tutut ja ulkoa opetellut fraasit voivat olla kirjoitettu oikein, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa on hyvin paljon kaikenlaisia virheitä. **A1.3** Oppilas kirjoittaa apukysymyksiin vastaten hyvin yksinkertaisen viestin, jossa on esimerkiksi alkutervehdys. Oppilas pärjää kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. Hän kirjoittaa kaikkein tavallisimpia omaan elämään liittyviä sanoja ja ilmauksia oikein ja voi kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä. Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä. **A2.1** Oppilas kirjoittaa luettelomaisen viestin, joka on sisällöllisesti laajempi kuin edellisen tason teksti ja jossa on tekstilajille tyypillinen viestin kuvitteellisen vastaanottajan huomioiva aloitus ja lopetus. Teksti on siis muutakin kuin apukysymyksiin vastaamista. Oppilas pärjää kirjoittamalla kaikkein rutiinin-omaisimmissa arkitilanteissa. Hän käyttää konkreettista sanastoa ja perusaika-muotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (*ja*, *mutta*) liitettyjä rinnasteisia lauseita. Oppilas osaa kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, persoona- ja sijataivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja. **A2.2** Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti monipuolisen viestin, jossa voi käyttää useampia aikamuotoja, tuoda esiin omia näkemyksiään tai huomioida vastaanottajan eri tavoin. Teksti on siis muutakin kuin apukysymyksiin vastaamista. Oppilas pärjää kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa, ja hän pyrkii huomioimaan viestien kuvitteellisen vastaanottajan kanssa vuorovaikuttamisen. Oppilas osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot (esimerkiksi *ja*, *mutta*, *jos*, *koska*). Hän kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja. **B1.1** Oppilas kirjoittaa selväpiirteisen, sidosteisen ja jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän viestin, jossa huomioi kuvitteellisen vastaanottajan kanssa vuorovaikuttamisen luontevasti. Oppilas osaa useimpien kouluarjesta tuttujen tekstilajien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, ja rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat suhteellisen virheettömiä. Tekstissä kuitenkin esiintyy muista kielistä suomeksi käännettyjä epäidiomaattisia ilmauksia ja ilmeisiä kiertoilmaisuja, ja vaativammat rakenteet (esimerkiksi kohteliaan tyylin osoittamiseksi) sekä sanaliitot saattavat tuottaa vaikeuksia.	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.
	ARVIOI ASTEIKOLLA: A1.1, A1.2, A1.3, A2.1, A2.2 TAI B1.1		

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 7. Lue ja laske: mainos

LUETUN YMMÄRTÄMINEN (JA LASKUTAITO)	KIRJOITTAMINEN	KUULLUNYMMÄRTÄMINEN	MATEMATIIKAN TIEDONALAVALMIUDET
A) **0,25 p.** 4 (yhteenlasku oikein) / **0,25 p.** 5,20 (desimaaliluvun yhteenlasku oikein) / **0,25 p.** 0,50 (vähennyslasku oikein) / **0,25 p.** 24 (kertolasku oikein) / **0,25 p.** 5 (jakolasku oikein) / **0,25 p.** 0,99 (desimaaliluvun vähennyslasku oikein) / **0,25 p.** 3200 g (yksikkömuunnos oikein) / **0,25 p.** 25 (prosentti oikein)	Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	Laske oppilaan luetun ymmärtämisen pisteet yhteen tästä tehtävästä ja katso arvio matematiikan tiedonalavalmiuksista: **0–1,75 p. yhteensä:** tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi tuen tarve on ilmeinen ja perustaidoista lähtevä **2–4,5 p. yhteensä:** alkavat tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee hyvin paljon tukea ja harjoitusta **4,75–7,25 p. yhteensä:** kohtalaiset tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee tukea ja harjoitusta **7,5–9 p. yhteensä:** hyvät tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee edelleen ainakin jonkin verran tukea ja harjoitusta; oppilas voi hyötyä integroinnista perusopetuksen oppiaineeseen
B) **0,5 p.** 1,59 € **0 p.** Ei vastausta tai väärä vastaus.			
C) **0,5 p.** 0,50 € +2,49 € = 2,99 € tai oikea vastaus 2,99 € **0,25 p.** Löydetty tekstistä tuotteiden hinnat tai hintoja, mutta laskettu jollain lailla väärin. **0 p.** Ei vastausta tai väärä vastaus.			
D) **0,5 p.** 3 x 0,50 € = 1,50 € tai oikea vastaus 1,50 € **0,25 p.** 0,50 € eli löydetty yhden juusto-pekonisämpylän hinta. **0 p.** Ei vastausta tai muuten väärä vastaus.			
E) **0,5 p.** 2,00 € : 4 = 0,50 € tai oikea vastaus 0,50 € **0,25 p.** 2,00 € eli löydetty pullien yhteishinta. **0 p.** Ei vastausta tai muuten väärä vastaus.			
F) **1 p.** 1,89 € + 2 x 3,20 € = 8,29 € tai 8,29 € **0,5 p.** Löydetty tekstistä oikeat luvut tai oikeita lukuja, mutta laskettu jollain lailla väärin. **0 p.** Ei vastausta tai muuten väärä vastaus.			
G) **1 p.** 1,59 € - 0,50 € = 1,09 € tai 1,09 € **0,5 p.** Löydetty tekstistä oikeat luvut tai oikeita lukuja, mutta laskettu jollain lailla väärin. **0 p.** Ei vastausta tai muuten väärä vastaus.			
H) **0,5 p.** 975 **0 p.** Ei vastausta tai väärä vastaus.			
I) **1 p.** Murtolukuna ilmaistuna mitä tahansa väliltä 0,33–0,5, esimerkiksi *2/5* tai *5/12*. **0,5 p.** Oikea vastaus ilmaistuna desimaalilukuna eli mitä tahansa väliltä 0,33–0,5. **0 p.** Ei vastausta tai väärä vastaus tai esimerkiksi ⅓ < ½.			
J) **0,5 p.** 12,50 € **0 p.** Ei vastausta tai väärä vastaus.			
K) **1 p.** Oikea vastaus: talo B ja jonkinlainen peruste vastaukselle, esimerkiksi kahden talon pinta-alat ja niihin liittyvät laskutoimitukset, eli pitää näkyä, ettei ole vain arvattu A tai B. Talo A *Seinä* (suorakulmion pinta-ala): 10 m – (2 m + 2 m) = 6 m 6 m x 4 m = 24 m² *Katto* (kolmion pinta-ala): 10 m x 4 m / 2 = 20 m² Eli yhteensä: 24 m² + 20 m² = **44 m²** Talo B *Seinä* (suorakulmion pinta-ala): 5 m x 5 m = 25 m² *Katto* (kolmion pinta-ala): 11 m – 5 m = 6 m 7 m x 6 m / 2 = 21 m² Eli yhteensä: 25 m² + 21 m² = **46 m²** **0,5 p.** Tehty suorakulmion tai kolmion pinta-alojen laskuja, eli esimerkiksi hahmotettu, että talo koostuu suorakulmiosta ja kolmiosta, mutta tehty laskuvirheitä tai ei osattu vaikkapa kolmion pinta-alan kaavaa. **0 p.** Ei vastausta, väärä vastastaus tai talo B ilman mitään laskutoimituksellisia perusteluja (esimerkiksi *Se on korkea*).			
PISTEET YHTEENSÄ: 9 P.			

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita

LUETUN YMMÄRTÄ-MINEN	KIRJOITTA-MINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	TIEDONALA-VALMIUDET
Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	A) **1 p.** Kauppa	Ei pisteitä.
		B) **1 p.** Bussi	
		C) **1 p.** Kirjasto	
		D) **1 p.** Sairassänky	
		E) **1 p.** Luokkahuone	
		F) **1 p.** Keittiö	
		PISTEET YHTEENSÄ: 6 P.	

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 9. Kuuntele: itsensä esittely

LUETUN YMMÄRTÄ-MINEN	KIRJOITTA-MINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	TIEDONALA-VALMIUDET
Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	A) **1 p.** Ei	Ei pisteitä.
		B) **1 p.** Kyllä	
		C) **1 p.** Kyllä	
		D) **1 p.** Kyllä	
		E) **1 p.** Ei	
		F) **1 p.** Kyllä	
		PISTEET YHTEENSÄ: 6 P.	

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 10. Kuuntele ja kirjoita: sanelu

LUETUN YMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	TIEDONALAVALMIUDET
Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	A) *Lähtö uimahalliin aamulla kello yhdeksän / 9.* Kohdan pisteet lasketaan yhteen kahdesta osasta (I ja II), eli kohdasta A voi saada 1,5 pistettä. <u>I Sanat puhevirrasta:</u> **1 p.** Kaikki lauseen sanat kirjoitettu. Ei haittaa, vaikka olisivat väärin. **0,5 p.** Lauseesta puuttuu yksi tai kaksi sanaa. **0 p.** Ei vastausta tai kirjoittanut vain kaksi sanaa viiden sanan lauseesta. <u>II Sanojen oikeinkirjoitus:</u> **0,5 p.** Tunnistettava oikeinkirjoitus, mutta voi olla horjuntaa pitkissä vokaaleissa tai konsonanteissa yhdessä tai kahdessa sanassa. **0 p.** Ei vastausta tai virheitä pitkissä vokaaleissa ja konsonanteissa yli kahdessa sanassa tai muuten monia erilaisia virheitä oikeinkirjoituksessa.	Ei pisteitä.
		B) *Ota mukaan pyyhe ja uimapuku.* Kohdan pisteet lasketaan yhteen kahdesta osasta (I ja II), eli kohdasta B voi saada 1,5 pistettä. <u>I Sanat puhevirrasta:</u> **1 p.** Kaikki lauseen sanat kirjoitettu. Ei haittaa, vaikka olisivat väärin. **0,5 p.** Lauseesta puuttuu yksi tai kaksi sanaa. **0 p.** Ei vastausta tai kirjoittanut vain kaksi sanaa viiden sanan lauseesta. <u>II Sanojen oikeinkirjoitus:</u> **0,5 p.** Tunnistettava oikeinkirjoitus, mutta voi olla horjuntaa pitkissä vokaaleissa tai konsonanteissa yhdessä tai kahdessa sanassa. **0 p.** Ei vastausta tai virheitä pitkissä vokaaleissa ja konsonanteissa yli kahdessa sanassa tai muuten monia erilaisia virheitä oikeinkirjoituksessa.	
		C) *Maanantaina on matematiikan tunti.* Kohdan pisteet lasketaan yhteen kahdesta osasta (I ja II), eli kohdasta C voi saada 1,5 pistettä. <u>I Sanat puhevirrasta:</u> **1 p.** Kaikki lauseen sanat kirjoitettu. Ei haittaa, vaikka olisivat väärin. **0,5 p.** Lauseesta puuttuu yksi tai kaksi sanaa. **0 p.** Ei vastausta tai kirjoittanut vain yhden sanan neljän sanan lauseesta. <u>II Sanojen oikeinkirjoitus:</u> **0,5 p.** Tunnistettava oikeinkirjoitus, mutta voi olla horjuntaa pitkissä vokaaleissa tai konsonanteissa yhdessä tai kahdessa sanassa. **0 p.** Ei vastausta tai virheitä pitkissä vokaaleissa ja konsonanteissa yli kahdessa sanassa tai muuten monia erilaisia virheitä oikeinkirjoituksessa.	
		D) *Kotitehtävä on kirjan sivulla kolme / 3.* Kohdan pisteet lasketaan yhteen kahdesta osasta (I ja II), eli kohdasta D voi saada 1,5 pistettä. <u>I Sanat puhevirrasta:</u> **1 p.** Kaikki lauseen sanat kirjoitettu. Ei haittaa, vaikka olisivat väärin. **0,5 p.** Lauseesta puuttuu yksi tai kaksi sanaa. **0 p.** Ei vastausta tai kirjoittanut vain kaksi sanaa viiden sanan lauseesta. <u>II Sanojen oikeinkirjoitus:</u> **0,5 p.** Tunnistettava oikeinkirjoitus, mutta voi olla horjuntaa pitkissä vokaaleissa tai konsonanteissa yhdessä tai kahdessa sanassa. **0 p.** Ei vastausta tai virheitä pitkissä vokaaleissa ja konsonanteissa yli kahdessa sanassa tai muuten monia erilaisia virheitä oikeinkirjoituksessa.	
		PISTEET YHTEENSÄ: 6 P.	

Pisteytysohje: KOETEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe

LUETUNYMMÄRTÄMINEN	KIRJOITTAMINEN	KUULLUN YMMÄRTÄMINEN	YMPÄRISTÖOPIN TIEDONALAVALMIUDET
Ei pisteitä.	Ei pisteitä.	A) **1 p.** *Kukka* tai *auringonkukka* **0 p.** *Kasvi* tai ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	Laske oppilaan kuullun ymmärtämisen pisteet yhteen tästä tehtävästä ja katso arvio ympäristöopin tiedonalavalmiuksista tekstitaitojen näkökulmasta: **0–2 p. yhteensä:** tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi tuen tarve on ilmeinen ja perustaidoista lähtevä **3–5 p. yhteensä:** alkavat tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee hyvin paljon tukea ja harjoitusta **6–8 p. yhteensä:** kohtalaiset tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee tukea ja harjoitusta **9–10 p. yhteensä:** hyvät tiedonalavalmiudet, joiden kehittymiseksi oppilas tarvitsee edelleen ainakin jonkin verran tukea ja harjoitusta; oppilas voi hyötyä integroinnista perusopetuksen oppiaineeseen
		B) **1 p.** Osoittaa ymmärtävänsä adjektiivit (esimerkiksi *keltainen*). **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		C) **1 p.** *Lehdet* tai *lehti* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		D) **1 p.** Osoittaa ymmärtävänsä adjektiivit (esimerkiksi *vihreä*). **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		E) **1 p.** *Varsi* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		F) **2 p.** Mainitaan esimerkiksi jokin seuraavista: *pitää kasvin pystyssä, jotta se ei kaadu, kasvi on tavallaan kukan jalat, varren avulla kasvi saa aurinkoa ja valoa.* **1 p.** Jokin edelliseen liittyvä, mutta hyvin lyhyesti (esimerkiksi *jalat*). **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		G) **1 p.** *Juuri* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		H) **2 p.** Mainitaan esimerkiksi jokin seuraavista: *kasvi saa maasta vettä ja ravinteita, saa vettä ja ruokaa, kasvi juo juuren avulla* **1 p.** Mainitaan jotain edelliseen liittyvää, mutta hyvin lyhyesti (esimerkiksi *juo, vettä).* **0 p.** Ei vastausta tai vastattu kysytyn ohi.	
		PISTEET YHTEENSÄ: 10 P.	

Luetun ymmärtämisen arviointi

Kun oppilas on tehnyt koetehtävät, laske kaikki luetun ymmärtämisen pisteet (kuuden eri tehtävän pisteet) yhteen. Katso sitten taulukosta, millä kielitaidon tasolla oppilas suunnilleen on. Ylempiä taitotasoja katsomalla voi saada ideoita siihen, miten tästä eteenpäin voisi harjoitella.

YHTEISPISTEET KAIKISTA KOETEHTÄVIEN LUETUN YMMÄRTÄMISEN TEHTÄVISTÄ	TAITO-TASO	OSAAMISKUVAUS (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) mukaillen)
0–15	esi-A1.1	Oppilaalla ei ole vielä luetun ymmärtämisen taitoja uudella kielellä, eikä hän ymmärrä ilman apua lukemaansa tekstiä. Oppilas voi kuitenkin tunnistaa joitakin arkisiin tilanteisiin liittyviä usein toistuvia sanoja tai ilmauksia (esimerkiksi jonkun yksinkertaisen itsensä esittelyyn liittyvän kirjoitetun fraasin). Hän saattaa olla tutustumassa kirjainjärjestelmään. Oppilas tarvitsee ymmärtämisen tueksi kuvia, osoittamista ja kääntämistä.
15,25–20,75	A1.1	Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän. Hän tunnistaa muutamia tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin. Oppilas ymmärtää tekstistä hyvin vähän, eikä pysty välttämättä ymmärtämään ennestään tuntematonta sanaa edes hyvin ennakoitavassa asiayhteydessä.
21–26,5	A1.2	Oppilas ymmärtää hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia välittömiin tarpeisiin liittyviä tekstejä (esimerkiksi nimiä tai kylttejä). Hän tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi tarvittaessa lukea tekstin uudelleen. Oppilaalla voi olla vaikeuksia ymmärtää tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa asiayhteydessä.
26,75–32,25	A1.3	Oppilas lukee tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Hän ymmärtää hyvin lyhyitä, arkielämän tapahtumia käsitteleviä tekstejä (esimerkiksi viestejä tai ohjeita). Oppilas löytää yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (esimerkiksi postikortista tai säätiedotuksesta), mutta lyhyenkin tekstin lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.
32,5–38	A2.1	Oppilas ymmärtää yksinkertaisia ja tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (esimerkiksi lyhyitä uutisia, viestejä tai arkisia käyttöohjeita). Hän ymmärtää parin kappaleen mittaisesta tekstistä pääajatukset ja joitakin yksityiskohtia. Oppilas osaa etsiä ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. Lyhyenkin tekstin lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.
38,25–43,75	A2.2	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista arkisista teksteistä hieman vaativimmissakin yhteyksissä (esimerkiksi mainoksista, kirjeistä, ruokalistoista, käyttöohjeista ja pikku-uutisista). Oppilas voi hankkia helposti ennakoitavaa tietoa tuttuja aiheita käsittelevistä ja selkeästi jäsennellyistä muutaman kappaleen pituisista teksteistä. Hän osaa päätellä vieraiden sanojen merkityksiä kontekstin ja kieliasun avulla, mutta tarvitsee usein ymmärtääkseen apuvälineitä ja uudelleen lukemista.
44–47	B1.1	Oppilas pystyy lukemaan monenlaisia muutaman sivun mittaisia tekstejä (esimerkiksi taulukoita, keittokirjoja ja kurssiohjelmia) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja keskeisiä yksityiskohtia myös valmistautumatta. Oppilaalla voi olla vaikeuksia ymmärtää arkikokemuksesta poikkeavia aiheita ja esimerkiksi tietotekstien yksityiskohtia.

Kuullun ymmärtämisen arviointi

Kun oppilas on tehnyt koetehtävät, laske kaikki kuullun ymmärtämisen pisteet (neljän eri tehtävän pisteet) yhteen. Katso sitten taulukosta, millä kielitaidon tasolla oppilas suunnilleen on. Ylempiä taitotasoja katsomalla voi saada ideoita siihen, miten tästä eteenpäin voisi harjoitella.

YHTEISPISTEET KAIKISTA KOETEHTÄVIEN KUULLUN YMMÄRTÄMISEN TEHTÄVISTÄ	TAITO-TASO	OSAAMISKUVAUS (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) mukaillen)
0–9	esi-A1.1	Oppilaalla ei ole vielä kuullun ymmärtämisen taitoja uudella kielellä, eikä hän ymmärrä ilman apua puhuttua kieltä. Oppilas saattaa kuitenkin tunnistaa joitakin arkisiin tilanteisiin liittyviä usein toistuvia sanoja tai ilmauksia (esimerkiksi jonkun yksinkertaisen itsensä esittelyyn liittyvän puhutun fraasin). Hän voi seurata muiden toimintaa ja saattaa vastata hänelle osoitettuun vuorovaikutusaloitteeseen esimerkiksi katseella tai ilmeellä. Oppilas tarvitsee ymmärtämisen tueksi kuvia, osoittamista ja kääntämistä.
9,5–12,5	A1.1	Oppilas ymmärtää pienen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (esimerkiksi tervehdyksiä, nimiä, lukuja ja kehotuksia) arkisissa yhteyksissä. Hän ei ponnistellenkaan ymmärrä kuin aivan alkeellisinta kieliainesta ja tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista ja kääntämistä.
13–16	A1.2	Oppilas ymmärtää joitakin sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai käsillä olevaan tilanteeseen. Hän tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, osoittamista ja kääntämistä.
16,5–19,5	A1.3	Oppilas ymmärtää yksinkertaisia lausumia, esimerkiksi henkilökohtaisia kysymyksiä, arkisia ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja rutiininomaisissa tilanteissa. Hän pystyy seuraamaan yksinkertaisia, käsillä oleviin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja. Oppilas tarvitsee ymmärtääkseen tilannevihjeitä ja normaalia hitaampaa yleispuhekielistä puhetta.
20–23	A2.1	Oppilas ymmärtää yksinkertaista puhetta ja pystyy seuraamaan keskustelua itselleen välittömän tärkeistä aiheista. Oppilas ymmärtää ydinsisällön lyhyestä, yksinkertaisesta ja kiinnostavaksi kokemastaan viestinnästä (esimerkiksi ohjeista, kuulutuksista tai tv-uutisista). Hän tarvitsee ymmärtääkseen hidasta ja selkeää yleispuhekieltä, joka pitää lisäksi toistaa usein.
23,5–26,5	A2.2	Oppilas ymmärtää tarpeeksi pärjätäkseen arkisissa tilanteissa. Oppilas pystyy satunnaisesti seuraamaan selkeän asiapuheen (esimerkiksi opetuspuheen luokassa) pääkohtia. Oppilas tunnistaa yleensä keskustelun aiheen. Hän ymmärtää tavallista sanastoa ja joitakin idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa. Oppilas tarvitsee ymmärtääkseen hidasta ja selkeää yleispuhekieltä, jota pitää toistaa melko usein.
27–28	B1.1	Oppilas ymmärtää pääajatukset ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa tai vapaa-ajalla säännöllisesti toistuvia teemoja, yhteisiä kokemuksia tai yleistietoa. Hän ymmärtää radiouutisten, elokuvien, tv-ohjeimien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. Oppilas pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta ja ymmärtää tavallista sanastoa ja useampia idiomeja. Pidemmän viestin ymmärtääkseen oppilas tarvitsee hitaampaa ja selkeämpää yleispuhekieltä ja silloin tällöin lisäksi toistoa.

Kirjoittamisen arviointi

Kun oppilas on tehnyt koetehtävät, katso, mitä arvioita oppilas on saanut kirjoittamisesta (kolmesta eri tehtävästä). Valitse näistä korkein arvio. Katso sitten taulukosta, millaista kirjoittaminen taitotasolla on. Ylempiä taitotasoja katsomalla voi saada ideoita siihen, miten tästä eteenpäin voisi harjoitella.

TAITO-TASO	OSAAMISKUVAUS (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (Opetushallitus, 2019) mukaillen)
esi-A1.1	Oppilaalla ei ole vielä kirjoittamisen taitoa uudella kielellä, eikä hän pysty kirjalliseen viestintään ilman apua. Oppilas saattaa kuitenkin osata kirjainjärjestelmän tai on tutustumassa siihen, ja hän voi pystyä kirjoittamaan esimerkiksi oman nimensä tai kopiomaan näkemäänsä kirjoitettua tekstiä.
A1.1	Oppilas ei kykene vielä vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa muutamia sanoja ja ilmauksia. Hän osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin. Oppilas osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.
A1.2	Oppilas osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin yksinkertaisin lausein (esimerkiksi kirjoittaa muutamia fraaseja itsestään ja lähipiiristään vastauksina kysymyksiin). Oppilas osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan näitä oikein ulkoa opeteltuna, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa on hyvin palljon kaikenlaisia virheitä.
A1.3	Oppilas selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. Hän osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (esimerkiksi yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot tai yksinkertaisen sanelun). Oppilas osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Oppilas pystyy kirjoittamaan muutamia yksilauseisia virkkeitä, mutta alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.
A2.1	Oppilas selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista. Hän osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (esimerkiksi henkilökohtaisia kirjeitä ja lappusia), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (kuten todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista tai omista ja perheen suunnitelmista). Oppilas osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (esimerkiksi *ja*, *mutta*) liitettyjä rinnasteisia lauseita. Hän kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (kuten aikamuodot tai taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.
A2.2	Oppilas selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. Hän osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäivän asioista (esimerkiksi lyhyen kirjeen, muistilapun, hakemuksen tai viestin). Oppilas osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. Hän kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.
B1.1	Oppilas pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista. Hän osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (esimerkiksi kirjeen, kuvauksen, tarinan tai pidemmän tehtävävastauksen). Oppilas pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa. Hän osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja. Oppilaan rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativammat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.

TEKSTITAITOJEN HARJOITTELU
VALMISTAVASSA OPETUKSESSA ON
MONENLAISTEN ARKEEN JA KOULUNKÄYNTIIN
LIITTYVIEN TEKSTIEN ROHKEAA MUKAANOTTOA,

LUKEMISTA, KIRJOITTAMISTA, PUHUMISTA JA KUUNTELUA

AIKUISEN TAI VERTAISEN TUELLA,

KIELELLISTEN MALLIEN ANTAMISTA.

OSIO II

HARJOITUSTEHTÄVÄT

Nimi: _____

Päiväys: _____

LUKEMISEN JA KIRJOITTAMISEN HARJOITUKSET

HARJOITUSTEHTÄVÄ 1
LUE JA YHDISTÄ: PUHETILANTEITA

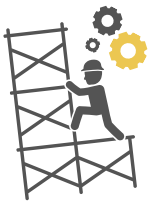
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella ymmärtämään erilaisia arjen ja koulun tilanteiden perusilmauksia ja fraaseja. Tehtävässä ilmausten ymmärtäminen yhdistyy kuvanlukutaitoon. Tehtävän tekemiseen ei välttämättä tarvita kirjoitustaitoa – yhdistäminen viivalla riittää. Näin tehtävä voi parhaillaan osoittaa, että jo alkava kielitaito on osaamista, jonka avulla voi selviytyä tilanteissa, arvailla ja tehdä päätelmiä, vaikkei kaikkea ymmärtäisi. Ymmärtämisen taidot kehittyvät usein nopeammin kuin tuottamisen taidot, ja sen tunnistaminen, mitä oppilas ymmärtää, voi olla hyödyksi opetuksen suunnittelussa.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas ymmärtää arjen ja koulun tilanteiden luettuja perusilmauksia ja fraaseja ja pystyy alkavalla kielitaidolla päättelemään merkityksiä. Tehtävä on suunniteltu sellaiseksi, että sen voi teettää hyvin alkavalla luku- ja kirjoitustaidolla.

Miten tästä eteenpäin?

Olennaista on, ettei harjoittelu kohdistu pelkästään yksittäisiin sanoihin (*pää*), vaan kokonaisiin ilmauksiin, fraaseihin ja konstruktioihin (*pää on kipeä*), jotka kytkeytyvät monenlaisiin tunnistettaviin kielenkäyttötilanteisiin (esimerkiksi keskustelu lääkärin vastaanotolla). Opetusta kannattaa suunnitella kielenkäyttötilanne edellä: mikä on se arjen tai koulun tilanne, jossa toimimista olisi tarve harjoitella seuraavaksi ja mitä sanoja, fraaseja ja kielioppia tilanteeseen liittyy? Opettaja voi mallintaa sitä, miten tuttujen sanojen avulla voidaan päätellä merkityksiä. Perusilmauksia ja fraaseja voidaan myös varioida eri tilanteissa. Esimerkiksi millä muilla tavoilla voi ilmaista, että jokin on kipeä (*päähän sattuu*)? Mitä fraaseihin voi vastata? Voidaan myös keskustella, missä tilanteissa fraaseja käytetään ja kuka niitä tyypillisesti käyttää. Fraaseja voidaan kerätä ja vertailla kaikilla oppilaiden osaamilla kielillä ja kutsua oppilaiden monikielisiä resursseja oppimisen voimavaraksi.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 1. Lue ja yhdistä: puhetilanteita

Mitä kuvassa sanotaan?

Päätä särkee.
Tosi kipeä olo.

Laita kännykkä pois.

Avaa kirjan sivu kuusitoista.

Moi!
Mitä kuuluu?

Anteeksi, missä on vessa?

Saisinko ketsuppia?

Istu alas ja odota hetki.

Saavumme rautatieasemalle viiden minuutin kuluttua.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 2
LUE JA KIRJOITA: SOMEPROFIILI

Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella kommunikoimaan fraasimaisesti itseä ja omaa arkea koskeviin kysymyksiin. Tehtävässä harjoitellaan itsensä esittelyä kirjallisesti.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas pystyy nimeämällä tai lyhyesti perusilmauksia ja fraaseja käyttämällä vastaamaan luettuun kysymykseen ja kertomaan itsestään ja taustastaan. Opettaja saa ymmärrystä oppilaan kirjoitustaidosta vastata tarkoituksenmukaisella tavalla.

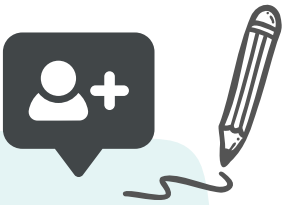

Miten tästä eteenpäin?

Vaikka tehtävä on kirjallinen, itsensä esittelyn fraaseja on luontevaa harjoitella suullisesti ja harjoituksin, joiden aikana kieltä käytetään toistuvissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat voivat haastatella toisiaan, läheisiään tai muita kouluyhteisön jäseniä. Tärkeää on, että uusille opittaville asioille on käyttöarvoa – ja että, jos kielenkäyttötilanne (kuten itsensä esittely) on yleensä suullinen, sitä myös harjoitellaan suullisesti ja vuorovaikutuksessa, eikä pelkästään niin, että oppilas vastaa itsenäisesti kirjan kysymyksiin ja sen jälkeen hänen oletetaan osaavan toimia suullisessa kielenkäyttötilanteessa. Olennaista onkin pyrkiä rakentamaan dialogista keskustelua opetuksen alusta alkaen: Miten kysymykseen voi vastata? Mitä sen jälkeen sanotaan? Voidaan pohtia, mitä kaikkea yleensä halutaan tietää toisesta tai kertoa itsestä, kun tutustutaan, ja tarkastella ja rakentaa mallidialogeja. On myös hyvä tutkia monenlaisia tapoja ilmaista sama asia (*Kuka sitä olet? ja Mikä sinun nimi on?*). Fraaseja voidaan myös yhteisesti kerätä, harjoitella ja tutkia kaikilla oppilaiden osaamilla kielillä ja kutsua oppilaiden monikielisiä resursseja oppimisen voimavaraksi.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 2. Lue ja kirjoita: someprofiili

Tee oma profiili vastaamalla kysymyksiin.

A. Kuka sinä olet? _____

B. Mikä sinun lempinimi on? _____

C. Missä sinä asut? _____

D. Mistä tulet? Milloin muutit Suomeen? _____

_____

E. Minkä ikäinen sinä olet? _____

F. Mikä on paras oppiaine koulussa? _____

_____

G. Mitä tykkäät tehdä koulun jälkeen (3 asiaa)? _____

_____

_____

H. Millaista musiikkia kuuntelet? Onko sinulla lempibändiä tai lempiartistia? _____

_____

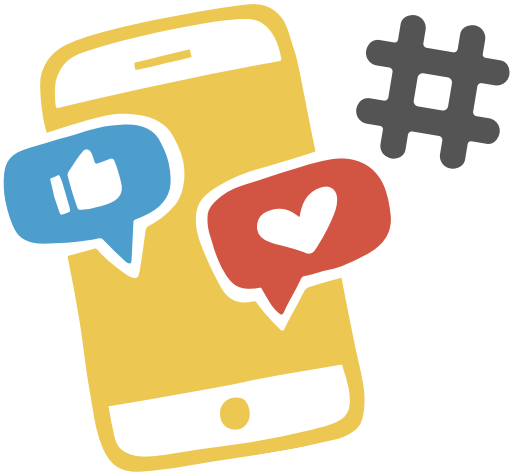
_____

HARJOITUSTEHTÄVÄ 3
LUE: KUVA

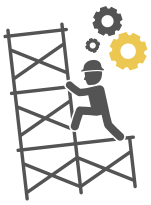
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella ymmärtämään omaan elämään ja lähiarkeen (esimerkiksi koulu, ulkonäkö tai säätila) liittyviä perusilmauksia ja tulkitsemaan kuvasta, ovatko ilmaukset totta vai tarua. Tehtävässä ilmausten ymmärtäminen yhdistyy siis kuvanlukutaitoon. Yksittäisen sanan lukemisen sijaan tehtävään on valittu kokonaisia virkkeitä, joille kuva antaa kontekstin.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas ymmärtää lähiarkeen liittyviä luettuja perusilmauksia. Vaikka tehtävätyyppi kyllä/ei-kysymyksineen ei suoraan simuloi arkista kielenkäyttötilannetta, antaa se ymmärrystä oppilaan opiskeluvalmiuksista ja perusilmausvarastosta.

Miten tästä eteenpäin?

Uuden sanaston ja ilmauksen harjoittelua tukee se, että harjoittelu tapahtuu sitä kielenkäyttötilannetta varten, jossa sanastoa todennäköisesti käytetään. Monesti valmistavaa opetusta suunnitellaankin siten, että on esimerkiksi viikoittain vaihtuva teema (vaikkapa *ulkonäkö*), johon kielenkäyttötilanteet (kuten henkilön ulkonäön selvittäminen, oman kotiväen kuvailu tai uusien vaatteiden hankinta) kuuluvat. Näitä varten mallinnetaan yksittäisen sanan sijaan kokonainen kielenkäyttö-tilanteeseen liittyvä virke tai dialoginen keskustelu – se voi olla aluksi lyhytkin. Jos esimerkiksi harjoitellaan henkilön ulkonäön selvittämiseen liittyvää keskustelua, ei keskitytä pelkästään yksittäisiin sanoihin (*hiukset*, *paita*, *pitkä*), vaan opetellaan sanojen käyttöä kontekstissa, vaikkapa kuvailemisen vuoropuhelussa (*Minkä näköinen opettaja on? Hänellä on ruskeat hiukset ja silmälasit*.). Voi pohtia, millaisen tehtävän avulla yksittäisten sanojen muistamisen sijaan tuettaisiin oppilaan mahdollisuuksia osallistua luovasti vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaista niissä itselleen tärkeitä asioita.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 3. Lue: kuva

Mitä kuvassa on? Tee rasti (X).

		KYLLÄ	EI
A.	Oppilaat istuvat luokassa.	☐	☐
B.	Opettajalla on punainen paita.	☐	☐
C.	Kuvassa on opettaja ja kolme oppilasta.	☐	☐
D.	Koulun ovi on auki.	☐	☐
E.	Sataa vettä.	☐	☐
F.	Oppilaalla on reppu.	☐	☐
G.	On talvi.	☐	☐

HARJOITUSTEHTÄVÄ 4
LUE JA KIRJOITA: KAAVIO

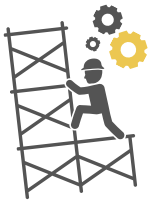
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella ympäristöopin tiedonalan tekstin ja siihen liittyvien kaavioiden luetun ymmärtämistä. Tehtävässä harjoitellaan ympäristöopin tiedonalan toimintaa: ihmisten toiminnan, luonnonilmiöiden ja terveystiedon suhteeseen liittyvän tiedon tulkitsemista, käsittelyä ja tehdyistä päätelmistä kirjoittamista. Tarkoituksena ei ole ensisijaisesti pyrkiä kääntämään tekstiä sanasta sanaan, vaan harjoitella strategioita ihmiseen, ilmiöihin ja arjen terveystottumuksiin liittyvän tiedon tutkimiseen, olennaisen tiedon hankkimiseen ja siitä johtopäätösten tekemiseen. Tarkoitus on osoittaa, että alkavallakin kielitaidolla voi harjoitella toimintaa ympäristöopin tiedonalan tekstilajien kanssa.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa oppilaan ympäristöopin tiedonalan tekstitaidoista, etenkin taidoista tulkita tiedonalalle tyypillisiin kaavioihin pakattua kirjallista tietoa ja tehdä siitä päätelmiä. Tehtävä on laadittu niin, että tiedonalakohtaiseen tekstiin kietoutuvat oppilaiden arjen kielenkäyttötilanteet ja kehittyvä kielitaito (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikon* A-tasolle tyypilliset sää- ja harrastuskeskustelut), jolloin opettaja saa tietoa myös näissä toimimisesta.

Miten tästä eteenpäin?

Ympäristöopin tiedonalalla tarvittavia taitoja oppii tiedonalan tekstejä lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja niistä puhumalla. Ympäristöopille tyypillisten tekstien, kuvien, karttojen, kaavioiden ja muun geomedian kanssa toimimista voi harjoitella monipuolisesti valmistavassa opetuksessa, vaikka osa tekstien sanoista tai kielioppimuodoista olisi oppilaille vielä uusia. Esimerkiksi oppilaan arjen terveystottumuksiin, turvallisuuteen, lähiympäristöön, lähimaiden maantietoon ja luonnonilmiöihin liittyvät teemat sopivat valmistavaan opetukseen, vaikkapa viikoittain vaihtuvien teemojen joukkoon. Maailmankuvan rakentamiseksi monenlaisten karttojen ja kuvien tulkitsemisen harjoittelu ja ympäristöopin ilmiöiden tutkiminen luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä on tärkeää. Uusia tiedonalan tekstilajeja käsitellessä on hyvä yhteistoiminnallisesti mallintaa, miten niiden kanssa toimitaan – miten tietoa lähdetään hankkimaan ja päätelmiä tehdään. Oppilailla on kulttuurisesti moninaisten taustojensa vuoksi paljon sellaista tietoa maailmasta, jota meillä ei ole. Voikin olla hyödyllistä pohtia, millaisin tehtävänannoin tätä moninaista maailmantietoa voisi kutsua esiin. Samaan tapaan kannattaa tarttua hetkiin, joissa oppilas jakaa omaa tietoaan tai kokemustaan ja osoittaa kiinnostusta ja arvostusta sitä kohtaan. Hyvä idea on keskustella perusopetuksen aineenopettajan kanssa siitä, mitä tiedonalakohtaisia teemoja tai tekstejä ympäristöoppiin liittyen käsitellään. Ehkä valmistavassa opetuksessa voitaisiin yhteissuunnittelun avulla pohjustaa niiden lukemista tai järjestää tuokioita, joissa aineenopettaja vierailee valmistavan ryhmässä?

HARJOITUSTEHTÄVÄ 4. Lue ja kirjoita: kaavio

Katso kaavioita ja vastaa kysymyksiin.

A. Millainen sää heinäkuussa on? _____

_____

B. Milloin (missä kuussa) Suomessa on kylmä? _____

_____

C. Mitä suomalaiset harrastavat paljon (3 asiaa)? _____

_____

D. Mitä miehet harrastavat enemmän kuin naiset? _____

_____

E. Mitä ajattelet, milloin on hyvä sää ulkoilla? Miksi? _____

_____

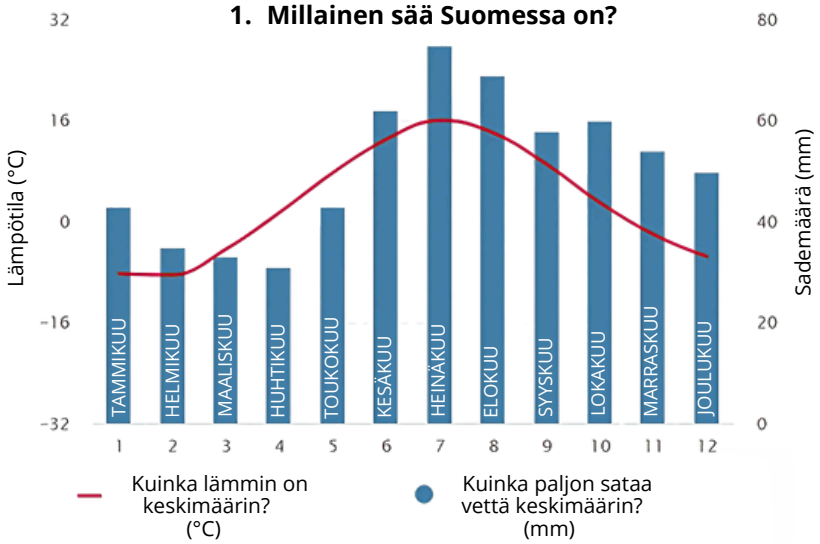
SUOMALAISET ULKOILEVAT – VARSINKIN, JOS SÄÄ ON HYVÄ

Suomalaiset menevät usein ulos: suomalaisista 96 %, eli lähes kaikki harrastavat ulkoilua. Suomalaiset ulkoilevat keskimäärin 3 kertaa viikossa ja 182 kertaa vuodessa. Ulkoiluun vaikuttaa Suomen sää. Lämmin sää saa ihmiset lähtemään ulos ja harrastamaan liikuntaa ulkona. Jos sää on huono, on pimeää tai kylmä, ihmiset ovat enemmän sisällä. Talvella suomalaiset harrastavatkin enemmän sisäliikuntaa, esimerkiksi käyvät kuntosalilla.

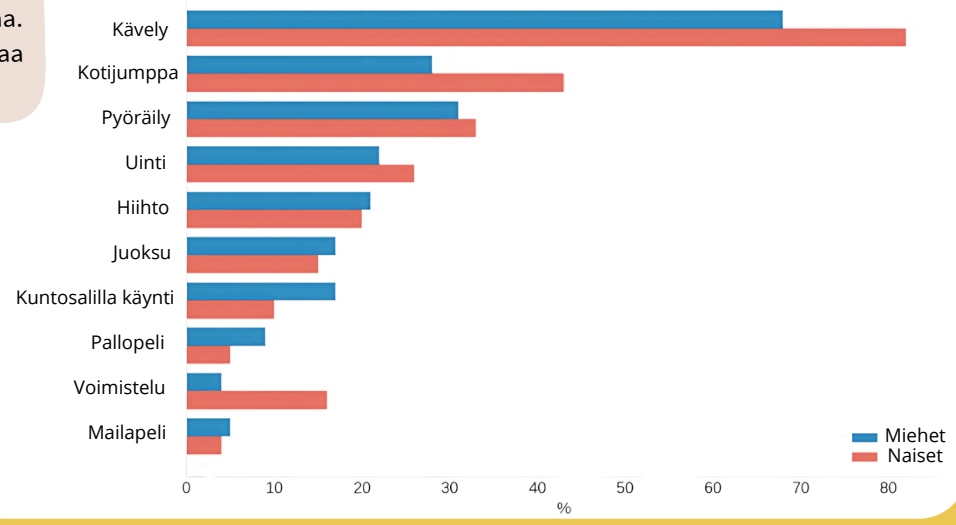
Tässä on kaksi kaaviota ulkoiluun liittyen. Kaaviossa 1 on Suomen keskimääräinen sää vuoden aikana. Kaavio 2 näyttää, mitä liikuntaa suomalaiset harrastavat.

1. Millainen sää Suomessa on?

2. Kuinka monta prosenttia (%) suomalaisista harrastaa liikuntaa?

HARJOITUSTEHTÄVÄ 5
LUE JA KIRJOITA: OPPIKIRJATEKSTI

Mikä on tehtävän tavoite?

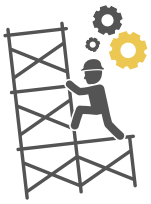
Tehtävän tavoite on harjoitella historian tiedonalan tekstin ja siihen liittyvien kuvien, kaavioiden ja karttojen luetun ymmärtämistä ja sen pohjalta kirjoittamista. Tehtävässä harjoitellaan historian tiedonalan toimintaa: entisaikaa koskevan tiedon lukemista, menneisyydessä eläneiden ihmisten arkielämän ymmärtämistä sekä päätelmien tekoa syy- ja seuraussuhteista ja näihin liittyviin kysymyksiin vastaamista. Tarkoituksena ei ole ensisijaisesti pyrkiä kääntämään tekstiä sanasta sanaan, vaan harjoitella strategioita keskiaikaisen Turun kaupungin kuvaukseen liittyvien olennaisten tietojen löytämiseen ja menneisyyden ihmisten arkielämän tulkitsemiseen (historiallinen empatia) ja näistä päätelmien tekemiseen. Tarkoitus on osoittaa, että alkavallakin kielitaidolla voi harjoitella toimimaan historian tiedonalan tekstilajien kanssa.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa oppilaan historian tiedonalan tekstitaidoista: taidoista tulkita menneisyyttä koskevaa tietoa ja ymmärtää, että entisajan ihmiset elivät omassa ajassaan ja paikassaan sekä toimivat sen hetken tietämyksen ja kulttuuristen odotusten perusteella. Opettaja saa tietoa siitä, miten oppilas hankkii olennaista kirjallista tietoa keskiaikaisen ihmisen elämästä ja soveltaa sitä nykyhetkeen vertaavassa kirjoitustehtävässä. Tehtävä on laadittu niin, että tiedonalakohtaiseen tekstiin yhdistyvät oppilaiden arjen kielenkäyttötilanteet ja kehittyvä kielitaito (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikon* A-tasolle tyypilliset asumis-, kauppa- ja kouluarkikeskustelut), jolloin opettaja saa tietoa myös näissä toimimisesta.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 5
LUE JA KIRJOITA: OPPIKIRJATEKSTI

Miten tästä eteenpäin?

Historian tiedonalalla tarvittavia taitoja oppii tiedonalan tekstejä lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja niistä puhumalla. Historian tiedonalalle tyypilliset tekstit on usein kirjoitettu kuvaamaan syy- ja seuraussuhteita, muutosta ja jatkuvuutta sekä ihmisten arkea. Lisäksi historian tekstitaitoihin kuuluu taito tulkita erilaisia menneisyydestä kertovia lähteitä ja tehdä päätelmiä niiden merkityksestä.

Valmistavassa opetuksessa historian tiedonalan opetus saatetaan kokea haastavaksi, koska siihen liittyy paljon kulttuurista ymmärrystä, joka karttuu pikkuhiljaa elämän aikana. Vaikka oppilaan opetuskielen taito olisi vasta aluillaan, voidaan valmistavan opetuksen aikana kuitenkin jo pohjustaa historian tiedonalan tekstitaitoja. Olennaisia taitoja ovat esimerkiksi syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen (mitä syitä tapahtumalla oli, millaisia seurauksia, millaisia syitä tapahtuneelle muutokselle oli?), aikakäsitys (mitä tapahtui ensin, mitä seuraavaksi, millaisia aikakausijakoja historiassa on, esimerkiksi antiikki ja keskiaika?) ja ymmärrys siitä, että sama tapahtuma on voinut vaikuttaa eri ihmisten elämään eri tavoin. Taitoja voidaan pohjustaa tutustumalla suomalaiseen yhteiskuntaan ja pohtimalla oppilaiden kanssa yhdessä siihen liittyviä *miksi*-kysymyksiä sekä harjoittelemalla vertailujen ja johtopäätösten tekemistä monenlaisista teksteistä. Oppilas ei voi jäädä opiskelemaan kaikkea sisältötietoa esimerkiksi konekääntäjän lävitse.

Hyvä idea on keskustella perusopetuksen historian aineenopettajan kanssa siitä, mitä tiedonalakohtaisia teemoja tai tekstejä oppiaineessa käsitellään. Ehkä valmistavassa opetuksessa voitaisiin yhteissuunnittelun avulla pohjustaa niiden lukemista tai järjestää tuokioita, joissa aineenopettaja vierailee valmistavan ryhmässä? Tehtävän tietoteksti voi toimia mallina historian oppikirjatekstin kielitietoisesta mukaelmasta.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 5. Lue ja kirjoita: oppikirjateksti

Lue historian teksti ja vastaa kysymyksiin omin sanoin.

A. Mikä Turku oli? _____

_____

B. Millainen paikka Turku oli asua? _____

_____

C. Mitä teksti sanoo eläimistä? _____

_____

D. Millainen kirkko oli 1300-luvulla? _____

_____

E. Mieti, että olet tyttö 1300-luvulla. Millaista elämä on? Mitä teet? Miksi?_____

_____

_____

F. Kirjoita oma teksti: *Koulu 2020-luvulla ja koulu 1300-luvulla – mitä samaa ja mitä erilaista?* Kirjoita ainakin 3 asiaa.

ONKO SINUN KOULU SUOMESSA SAMANLAINEN KUIN TEKSTIN KOULU?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

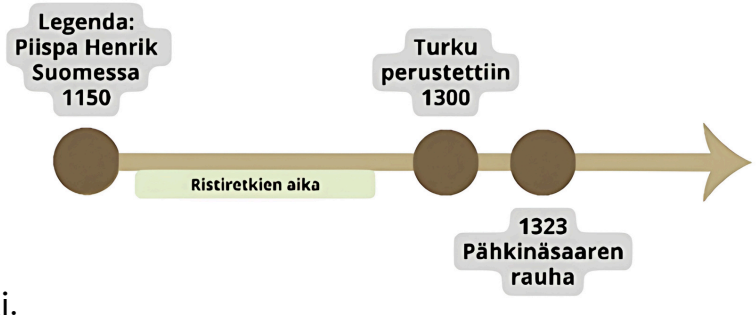
_____

_____

_____

_____

KESKIAIKA SUOMESSA

Turku oli kauppakaupunki

Turku oli Suomen ensimmäinen kaupunki. Kaupungissa asui suomalaisten lisäksi paljon saksalaisia ja ruotsalaisia. Turussa oli keskiajalla noin 2000 asukasta. He kävivät kauppaa ulkomaille.

Turku oli tärkeä kaupan keskus

Turku perustettiin vuoden 1300 paikkeilla. Se oli tärkeä paikka kaupalle ja katoliselle kirkolle. Sana turku tarkoittaakin kauppa-paikkaa. Kaupunki koostui puu- ja kivitaloista, joissa asui käsityöläisiä, porvareita, pappeja ja palvelusväkeä. Kadut olivat pieniä ja talot vierekkäin. Tiiviisti rakennetussa kaupungissa sattui usein tulipaloja. Rikkailla ihmisillä oli kotieläimiä, esimerkiksi hevosia, lehmiä, koiria ja sikoja. Koirat ja siat kävelivät vapaina kaduilla. Kaupungin laidalla oli suuri tuomiokirkko. Keskiajalla kirkolla oli iso rooli ihmisten jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Katedraalikoulu

Suomen ensimmäinen koulu oli Turussa

Suomen ensimmäinen koulu sijaitsi Turun Tuomiokirkon vieressä. Tässä katedraali-koulussa koulutettiin pappeja. Vain pojat menivät kouluun, koska tytöistä ei voinut tulla pappeja. Tytöt oppivat kotona kodinhoitoa ja käsitöitä. Koulun opetuskieli oli latina. Koulussa opetettiin lukemista ja kirjoittamista sekä musiikkia. Kirkko vaikutti paljon koulunkäyntiin. Koulupäivät olivat pitkiä. Koulun oppilaat kirjoittivat muistiinpanot pieniin tauluihin.

Turun tuomiokirkko

HARJOITUSTEHTÄVÄ 6
KIRJOITA: VIESTI

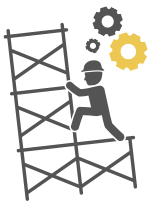
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella tapaamista ehdottavan viestin lähettämistä kielenkäyttötilanteen konventioita noudattaen: tervehtiä vastaanottajaa, tehdä perusteltu ehdotus tapaamisen ajasta, paikasta ja sisällöstä, huomioida vastaanottaja tarvittaessa sekä päättää viesti tilanteelle tyypillisellä tavalla.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas pystyy vuorovaikuttamaan viestin kirjoittamisen kielenkäyttötilanteessa tarkoituksenmukaisella tavalla – aloittamaan tervehtimällä, tekemään kohteliaan ehdotuksen käyttäen perusilmauksia ja fraaseja sekä päättämään viestin asianmukaisella hyvästelyllä. Tehtävä antaa tietoa siitä, millä tavoin oppilas keksii ja rakentaa omaa tekstiä. Tuleeko viestistä yhtenäinen tuotos vai koostuuko se esimerkiksi toisilleen irrallisista ilmauksista tai erillisistä vastauksista tehtävänannon “apukysymyksiin”?

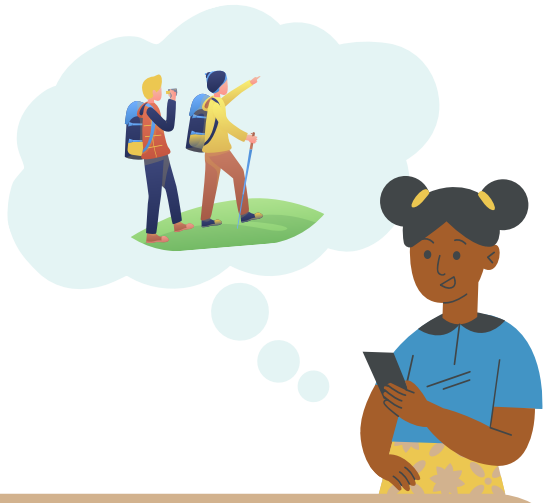

Miten tästä eteenpäin?

Uudella kielellä kirjoittamisen kehittyminen on monivaiheinen prosessi, koska se edellyttää monien kielellisten ja metakognitiivisten taitojen omaksumista. Kehittyminen näkyy tekstien asteittaisena monipuolistumisena, kohdekielistymisenä ja laajentumisena. Virheiden määrä ei siis vähene lineaarisesti, vaan horjunta päinvastoin saattaa jopa lisääntyä A1-B1-tasojen välillä. Tämä johtuu siitä, että kun oppijan kielelliset resurssit monipuolistuvat, hän pystyy varioimaan enemmän rakenteita ja kokeilemaan niitä eri konteksteissa, jolloin myös virheiden mahdollisuus kasvaa. Virheet siis kertovat kehittymisestä, ja ne ovat positiivisia ja välttämättömiä kielitaidon kehittymiseksi.

Uuden kielen opiskelun alussa oppilas hyötyy virheiden korjaamisen sijaan enemmän ohjauksesta ilmaisutapojen monipuolistamiseen ja tuottamisvarmuuden lisäämiseen. Erilaisten tekstilajien kirjoittamista on harjoiteltava yhdessä. Näin voi tehdä hyviä mallitekstejä lukemalla ja tarkastelemalla. Miltä näyttää onnistunut lyhyt viesti ja millaisista kielellisistä elementeistä se koostuu? Entä millainen on tyypillinen sähköposti, tekstiviesti, kauppalista, postikortti, muistiinpano, tehtävävastaus, runo, pieni tarina, sanaselitys tai koevastaus? On tärkeää, ettei viestin kirjoittamisen harjoittelu jää pelkäksi opettajan apukysymyksiin vastaamiseksi. Opettaja voi antaa valmiin tekstin rungon, jota täydennetään yhdessä keskustellen. Voi olla järkevää pohtia, miten valmistavan opetuksen eri teemoihin saisi liitettyä aina jonkun kirjoittamisen kielenkäyttötilanteen harjoittelun. Tekstit voivat olla aluksi lyhyitäkin ja tehtävänannot sellaisia, ettei niihin välttämättä ole oikeita tai vääriä vastauksia – pääasia on, että oppilaat pääsevät säännöllisesti harjoittelemaan tekstien kirjoittamista muutenkin kuin ennalta annettuihin kysymyksiin lyhyinä vastaamisina ja oppikirjateksteistä kopiointeina.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 6. Kirjoita: viesti

Kirjoita viesti kaverille, että haluat mennä ulos kaverin kanssa koulun jälkeen.

Keksi ja kirjoita:

- Miksi haluat mennä ulos?
- Mihin aikaan voitte nähdä?
- Missä tapaatte?
- Mitä teette?
- Onko jotain, mitä haluat ehkä kysyä kaverilta?

Mieti, mitä sanot viestin alussa.

Mitä sanot lopussa?

HARJOITUSTEHTÄVÄ 7
LUE JA LASKE: RUOKAOHJE

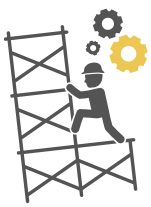
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoitteena on harjoitella matematiikan tiedonalan tehtävien luetun ymmärtämistä, tehtävissä tarvittavien tietojen käsittelemistä ja päätelmien tekemistä – matemaattista yleissivistystä ja opiskeluvalmiuksia. Matemaattisesti tehtävässä harjoitellaan matematiikan tiedonalan toimintaa: peruslaskutoimituksia, yksikkömuunnoksia, murtolukuja, prosenttilaskua ja pinta-alan laskua sekä näihin liittyvien käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämistä sanallisia tehtäviä ja kuvia tulkitsemalla ruokaohjeen tekstilajista.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa oppilaan loogisesta ja luovasta matemaattisesta ajattelusta sekä taidoista tulkita ja käsitellä matematiikan tiedonalan kielen tekstiä ja ratkaista ongelmia. Matematiikan keskeisistä sisältöalueista tehtävä antaa tietoa oppilaan valmiuksista toimia tilanteissa, joissa tarvitaan ymmärrystä peruslaskutoimituksista, kertolaskun käsitteestä, kymmenjärjestelmästä ja desimaaliluvuista, prosentin käsitteestä, murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisestä yhteydestä sekä geometristen kappaleiden pinta-alojen laskusta ja niiden vertailusta. Vaikka tehtävät eivät kata kaikkia matematiikan osa-alueita, niiden vaikeustaso vaihtelee. Tehtävät on laadittu matematiikan opetuksen tavoitteet ja tiedonalan kielen tyypillisyydet huomioiden, mutta kuitenkin niin, että niissä pyritään tunnistamaan oppilaiden arjen kielenkäyttötilanteet ja kehittyvä kielitaito (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikon* A-tasolle tyypillinen ruoka- ja ruoanlaittokeskustelu), jolloin opettaja saa tietoa myös näissä toimimisesta.

Miten tästä eteenpäin?

Matematiikan tiedonalalla tarvittavia taitoja oppii parhaiten matematiikan oppitunneilla. Koska matematiikan tiedonalan kieli on jossain määrin universaalia, voi tiedonalaan liittyviä taitoja harjoitella monipuolisesti valmistavassa opetuksessa, vaikka osa opiskeltavien sisältöjen sanoista tai kielioppimuodoista olisi oppilaille vielä uusia. Kielen universaaliuden vuoksi matematiikka on usein oppiaine, jonka perusopetukseen oppilaita integroidaan jossain valmistavan opetuksen vaiheessa. Integraation onnistumiseksi valmistavan opetuksen opettajan ja matematiikan aineenopettajan kannattaa tehdä yhteistyötä: mitä oppilas jo osaa ja mitä tiedonalakohtaisia aiheita oppiaineessa käsitellään seuraavaksi? Voitaisiinko yhteissuunnitella integraatiota niin, että näitä aiheita harjoitellaan etukäteen valmistavan opettajan tuella tai järjestää tuokioita, joissa matematiikan aineenopettaja vierailee valmistavan ryhmässä?

HARJOITUSTEHTÄVÄ 7. Lue ja laske: ruokaohje

A. 3 + 1 = _____ 8 + 5,5 = _____ 22 – 3,5 = _____

7 • 6 = _____ 56 : 8 = _____ 1,50 – 1,49 = _____

5 desilitraa (dl) = _____ litraa (l) ½ = 0,5 = _____ %

B. Teet kreikkalaisen salaatin. Kuinka monta tomaattia tarvitset?

C. Teet sämpylät ja kreikkalaisen salaatin. Kuinka paljon tarvitset suolaa yhteensä?

D. Teet neljäkymmentäviisi sämpylää. Kuinka paljon tarvitset hiivaa?

E. Teet puolikkaan salaatin (kaksi annosta). Kuinka paljon tarvitset fetajuustoa? Entä punaviinietikkaa?

Helpot ja maukkaat sämpylät

AINEKSET 15 KAPPALETTA

5	dl	vettä (tai maitoa)
50	g	hiivaa
2	tl	suolaa
1	rkl	siirappia
50	g	voita, margariinia tai öljyä
10	dl	jauhoja

OHJE

- **Liuota** hiiva kädenlämpöiseen nesteeseen. Lisää suola ja siirappi, ja alusta taikinaksi jauhoilla. Lisää pehmeä rasva. Löysähköstä taikinasta saat kuohkeimmat sämpylät.
- **Anna** taikinan kohota kaksinkertaiseksi peitettynä lämpimässä paikassa. Ota kohonneesta taikinasta palasia uunipellille joko sellaisenaan tai pyöritellen.
- Paista sämpylöitä 225-asteisen uunin keskitasolla 10–15 minuuttia.

Kreikkalainen salaatti

15 MINUUTTIA, 4 ANNOSTA

★★★★★

AINEKSET

3 tomaattia
1 kurkku
1 paprika
1 punasipuli
200 g (1 paketti) fetajuustoa
1 dl oliiveja
1 tl oreganoa
¼ tl rouhittua mustapippuria

KASTIKE
¾ dl oliiviöljyä
3 tl punaviinietikkaa
½ tl suolaa
¼ tl sokeria

VALMISTUS

1 Huuhtele tomaatit, kurkku ja paprika. Leikkaa ne suupaloiksi. Kuori punasipuli, ja viipaloi se ohuiksi renkaiksi. Valuta feta, ja leikkaa se paloiksi. Valuta myös oliivit. Asettele vihannekset ja oliivit lautasille. Mausta salaatti oreganolla ja pippurilla. Laita fetajuustopalat salaatin päälle.

2 Yhdistä kastikkeen ainekset keskenään. Kaada kastike salaatin joukkoon ja tarjoa heti.

F. Kuinka paljon enemmän suolaa on sämpylöissä kuin salaatissa?

G. Tomaatit maksavat viisi euroa (€) / kilogramma (kg). Yksi tomaatti painaa 100 grammaa (g). Kuinka paljon yksi tomaatti maksaa?

H. 15 • 80 on 1200. Mitä on 16 • 80?

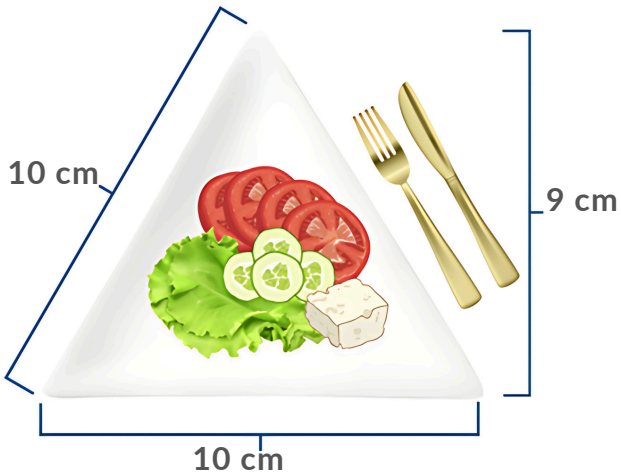
I. Kirjoita murtoluku, joka on suurempi kuin ½.

J. Lautaset maksavat 100 euroa. Kauppa myy ne 20 prosentin alennuksella. Kuinka paljon lautaset maksavat alennuksen jälkeen?

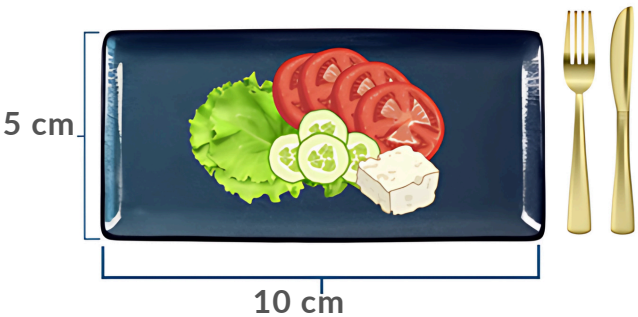

K. Sinulla on kaksi lautasta A ja B. Kumpi lautanen on isompi? Perustele vastaus.

LAUTANEN A

LAUTANEN B

KUUNTELEMISEN HARJOITUKSET

HARJOITUSTEHTÄVÄ 8
KUUNTELE: PUHETILANTEITA

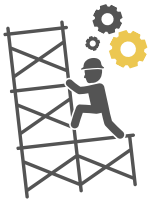
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävään kuuluu äänite HT8. Tehtävän tavoite on harjoitella tunnistamaan vuoropuhelun puhetilanne erilaisia kontekstivihjeitä, äänensävyjä sekä perusilmauksia ja fraaseja tulkiten. Tehtävässä kuuntelu yhdistyy kuvanlukutaitoon. Arkitilanteissa asioidaan, kysytään tietoa ja ilmaistaan mielipiteitä, oloja ja tunteita. Tehtävän tekemiseen ei välttämättä tarvita kirjoitustaitoa – yhdistäminen viivalla riittää. Näin tehtävä voi parhaillaan osoittaa, että jo alkava kielitaito on osaamista, jonka avulla voi selviytyä tilanteissa, arvailla ja tehdä päätelmiä, vaikkei kaikkea ymmärtäisi. Ymmärtämisen taidot kehittyvät usein nopeammin kuin tuottamisen taidot, ja sen tunnistaminen, mitä oppilas ymmärtää, voi olla hyödyksi opetuksen suunnittelussa.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas ymmärtää arjen ja koulun tilanteiden kuultuja vuoropuheluita ja pystyy alkavalla kielitaidolla päättelemään merkityksiä. Tehtävä on suunniteltu sellaiseksi, että sen voi teettää hyvin alkavalla luku- ja kirjoitustaidolla.

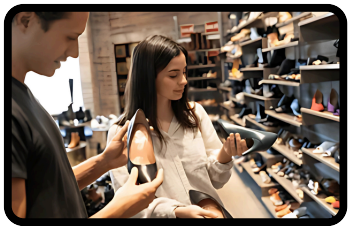
Miten tästä eteenpäin?

Kuuntelun harjoittelussa on hyvä luottaa auditiiviseen kanavaan, eikä tarkastella tekstiä kirjallisessa muodossa, mutta puhetilanteiden mallidialogeja voidaan toki käyttää myös puhumisen harjoittelun pohjana. Kuuntelun jälkeen oppilaiden kanssa voidaan keskustella, mistä vuoropuhelun kohdasta tai vihjeestä he tekevät päätelmiä. Kun oppilaat kuulevat toistensa päättelytapoja, he kehittävät myös omia kuullunymmärtämisstrategioitaan. Vaikka valmistavassa opetuksessa oppilaiden osaamia kieliä kannattaa hyödyntää oppimisen voimavarana, on samalla tärkeää varmistaa, että oppilas oppii kuuntelemaan opettajan opetuskielistä puhetta. Sen sijaan, että opettaja automaattisesti selittäisi ohjeet esimerkiksi englanniksi, on hyvä pohtia, miten opetuskieltä voidaan mukauttaa niin, että oppilas pystyy seuraamaan opetusta ja saa siitä mahdollisesti myös uusia kielellisiä aineksia. Miten puheen rinnalla voidaan näyttää mallia, visualisoida sisältöjä ja muutenkin tukea opetuskielen kuullun ymmärtämistä?

HARJOITUSTEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita

Kuuntele, missä puhujat ovat. Tee rasti (X).

A.

☐

☐

☐

B.

☐

☐

☐

C.

☐

☐

☐

D.

☐

☐

☐

E.

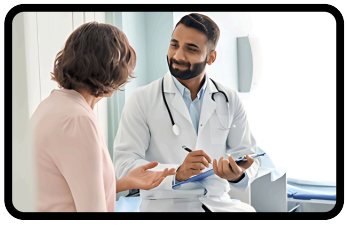
☐

☐

☐

F.

☐

☐

☐

HARJOITUSTEHTÄVÄ 9
KUUNTELE: AAMUNAVAUS RUOASTA

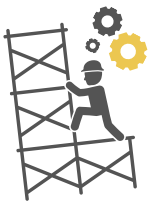
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävään kuuluu äänite HT9. Tehtävän tavoite on harjoitella ymmärtämään koulun tekstilajin, aamunavauksen, keskeistä sisältöä. Tehtävä mahdollistaa tilanteeseen sopivien kuuntelustrategioiden harjoittelun ja niistä keskustelun.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas ymmärtää kouluarjen tilanteisiin liittyvää monologipuhetta ja missä määrin hän pystyy päättelemään merkityksiä puheen virrasta, esimerkiksi numeroita, avainsanoja, yksittäisiä sanoja laajempia kokonaisuuksia ja tekstin kokonaisajatusta. Varsin usein on helpompaa poimia yksittäisiä tietoja tekstistä kuin hahmottaa asioiden välisiä suhteita tai puhujien asenteita tai näkökantoja, mistä syystä monitasoisempaa kuuntelua on hyvä harjoitella luokassa yhdessä.

Miten tästä eteenpäin?

Kuuntelun jälkeen on hyödyllistä ohjata oppilaat puhumaan parin kanssa kaiken, minkä he ymmärsivät ja muistavat. Vaikka välitön kokemus voi olla, etteivät he ymmärtäneet juuri mitään, luottamus omaan osaamiseen kasvaa harjoittelun myötä. Kuunteluharjoittelussa oikeiden vastausten antaminen ei riitä, vaan niiden jälkeen teksti on hyvä kuunnella vielä uudelleen ja osoittaa, missä kohdin tulee vastaus mihinkin kysymykseen. Oppilaan tulee saada kokemus, että hän pystyy itse auditiivisesti hahmottamaan oikeat vastaukset. Opettaja voi tarvittaessa sanoittaa joitakin kuuntelun kohtia hitaammin, mutta kirjoitettuna tekstinä kuuntelua on harvoin järkevää tarkastella. Kuunteluharjoittelussa on olennaista, että oppilas harjaantuu hahmottamaan kokonaisuuksia ja poimimaan keskeisiä asioita välittämättä siitä, ettei hän ymmärrä kaikkea kuultua. Kokonaisuuksien kuuntelua on tarpeen harjoitella luokassa, taitoa voi olla vaikea kehittää ilman tukea. Kuunteluharjoitteluun on hyvä liittää myös kysymyksiä, joihin voi oppilaiden kokemusten ja aiempien tietojen pohjalta olla monenlaisia oikeita vastauksia, jolloin on tärkeää oppia perustelemaan vastauksensa.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 9. Kuuntele: aamunavaus ruoasta

Mitä opettaja sanoo? Tee rasti (X).

		KYLLÄ	EI
A.	Kouluruoka on ilmaista monissa maissa.	☐	☐
B.	Koulussa voi tutustua uusiin ruokiin.	☐	☐
C.	Koulussa on vain kasvisruokaa.	☐	☐
D.	Jos syö kasviksia koulussa, voi pysyä terveenä.	☐	☐
E.	Jos ei syö koulussa, on vain vähän energiaa oppia.	☐	☐
F.	Suomessa on ollut ilmainen kouluruoka yli 70 vuotta.	☐	☐

HARJOITUSTEHTÄVÄ 10
KUUNTELE: AAMUNAVAUS KIRJALLISUUDESTA

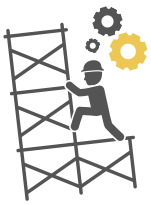
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävään kuuluu äänite HT10. Tehtävän tavoite on harjoitella ymmärtämään koulun tekstilajin, aamunavauksen, keskeistä sisältöä. Tehtävä mahdollistaa tilanteeseen sopivien kuuntelustrategioiden harjoittelun ja niistä keskustelun.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas ymmärtää kouluarjen tilanteisiin liittyvää monologipuhetta ja missä määrin hän pystyy päättelemään merkityksiä puheen virrasta, esimerkiksi numeroita, avainsanoja, yksittäisiä sanoja laajempia kokonaisuuksia ja tekstin kokonaisajatusta. Varsin usein on helpompaa poimia yksittäisiä tietoja tekstistä kuin hahmottaa asioiden välisiä suhteita tai puhujien asenteita tai näkökantoja, mistä syystä monitasoisempaa kuuntelua on hyvä harjoitella luokassa yhdessä.

Miten tästä eteenpäin?

Kuuntelun jälkeen on hyödyllistä ohjata oppilaat puhumaan parin kanssa kaiken, minkä he ymmärsivät ja muistavat. Vaikka välitön kokemus voi olla, etteivät he ymmärtäneet juuri mitään, luottamus omaan osaamiseen kasvaa harjoittelun myötä. Kuunteluharjoittelussa oikeiden vastausten antaminen ei riitä, vaan niiden jälkeen teksti on hyvä kuunnella vielä uudelleen ja osoittaa, missä kohdin tulee vastaus mihinkin kysymykseen. Oppilaan tulee saada kokemus, että hän pystyy itse auditiivisesti hahmottamaan oikeat vastaukset. Opettaja voi tarvittaessa sanoittaa joitakin kuuntelun kohtia hitaammin, mutta kirjoitettuna tekstinä kuuntelua on harvoin järkevää tarkastella. Kuunteluharjoittelussa on olennaista, että oppilas harjaantuu hahmottamaan kokonaisuuksia ja poimimaan keskeisiä asioita välittämättä siitä, ettei hän ymmärrä kaikkea kuultua. Kokonaisuuksien kuuntelua on tarpeen harjoitella luokassa, taitoa voi olla vaikea kehittää ilman tukea. Kuunteluharjoitteluun on hyvä liittää myös kysymyksiä, joihin voi oppilaiden kokemusten ja aiempien tietojen pohjalta olla monenlaisia oikeita vastauksia, jolloin on tärkeää oppia perustelemaan vastauksensa.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 10. Kuuntele: aamunavaus kirjallisuudesta

Mitä opettaja sanoo? Tee rasti (X).

		KYLLÄ	EI
A.	Aleksis Kivi oli opettaja.	☐	☐
B.	Aleksi Kivi eli 1500-luvulla.	☐	☐
C.	Kirjassa oli 7 poikaa.	☐	☐
D.	Kaikki ihmiset tykkäsivät Aleksis Kiven kirjasta.	☐	☐
E.	On tärkeää uskoa itseensä.	☐	☐
F.	Koulu loppuu tänään kello 13.	☐	☐

HARJOITUSTEHTÄVÄ 11
KUUNTELE: SANELU

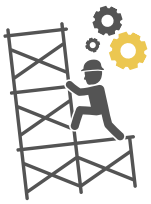
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävään kuuluu äänite HT11. Tehtävän tavoite on harjoitella kirjoittamaan tarkasti, mitä kuulee opettajan sanovan. Tehtävässä harjoitellaan kuullun ymmärtämistä sekä kykyä erottaa sanoja puheen virrasta ja hahmottaa auditiivisesti äänteiden kestoja ja niiden välisiä eroja, sanapainoa ja puheen intonaatiota. Tehtävässä keskeistä ovat työmuisti ja oikeinkirjoitus sekä kirjain-äänne-vastaavuuden harjoittelu. On mahdollista, että oppilas kuulee tuttujen ilmausten lisäksi myös uusia sanoja ja rakenteita ja voi alkaa hahmottaa niiden tilanteista käyttöä.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa oppilaan kuullun ymmärtämiseen vaikuttavista asioista: työmuistista ja kyvystä kirjoittaa kuultu viesti ja erottaa sanoja puheen virrasta sekä kuulla eri äänteitä ja niiden kestoja.

Miten tästä eteenpäin?

Vaikka sanelut eivät ole kaikkein vuorovaikutuksellisimpia tilanteita, niitä kannattaa tehdä välillä, sillä sanelut ovat mahdollisuus kerrata vaikkapa uutta opittua sanastoa ja rakenteita, vahvistaa suomen kielen kirjain-äänne-vastaavuuden ymmärrystä sekä harjoitella keskittymiskykyä ja arvioida oppilaan työmuistia. Kielen oppimisen näkökulmasta on tärkeää, että saneluissa käytetään tarpeeksi paljon tuttua sanastoa ja että sanoja ei lausuta erillisinä, vaan saneltavat virkkeet muodostavat luonnollisen äänteellisen kokonaisuuden. Oppilaita voi ohjata myös vertaamaan kirjoittamaansa keskenään, kuulostelemaan yhdessä sanahahmoja ja lauseita sekä korjaamaan sen perusteella omaa kirjoitustaan.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: sanelu

Kirjoita, mitä opettaja sanoo.

A.

LAUSE 1. _____

LAUSE 2. _____

B.

LAUSE 1. _____

LAUSE 2. _____

HARJOITUSTEHTÄVÄ 12
KUUNTELE JA KIRJOITA: OPPITUNTIPUHE

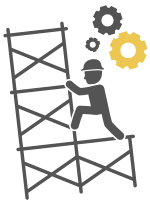
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävään kuuluu äänite HT12. Tehtävän tavoite on harjoitella muistiinpanojen tekemistä opettajan puheesta. Tehtävässä harjoitellaan ympäristöopin tiedonalan toimintaa: tärkeiden tietojen poimimista oppituntimaisesta puheesta, kehon osien konkreettista nimeämistä ja niiden perustoimintojen abstraktimpaa kuvausta. Tehtävässä kuullun ymmärtäminen yhdistyy kuvanlukutaitoon: ymmärrystä tukee sekä visuaalinen että auditiivinen kanava. Tarkoituksena ei ole ensisijaisesti, että oppilas ymmärtää opettajan puheen sanasta sanaan, vaan että hän harjoittelee strategioita ihmiskehoon liittyvän tiedon hankkimiseen – että alkavallakin kielitaidolla voi pyrkiä toimimaan ympäristöopin tiedonalan oppitunnilla.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa oppilaan taidosta ymmärtää kuultua, tunnistaa siitä kehonosia ja kuvata niiden toimintaa eri tasoisesti. Tämän tyyppinen harjoittelu antaa tietoa myös oppilaan valmiuksista seurata opetusta eri oppiaineissa, joten tehtävän avulla voidaan harjoitella kuullun ymmärtämisen strategioita ja muistiinpanojen tekemistä.

Miten tästä eteenpäin?

Kuullun ymmärtämisen harjoittelua kannattaa tehdä säännöllisesti, vaikka jokainen kohtaaminen ja oppitunti ovat sitä myös. Jos oppilaalla on vaikeuksia ymmärtää, voidaan tallennusta kuunnella useaan kertaan ja pysäyttämällä siten, että oppilas ymmärtää äänne- ja sanatason sekä pitempien ja abstraktimpien ilmausten merkitykset ja ennen kaikkea oppii erottamaan olennaiset kohdat puheen virrasta ja päättelemään merkityksiä, vaikka ei kaikkea ymmärtäisikään. Myös aikaisemman ja kontekstuaalisen tiedon aktivointi on keskeistä puheen ymmärtämisessä.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 12. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe

Kirjoita, mitä opettaja sanoo.

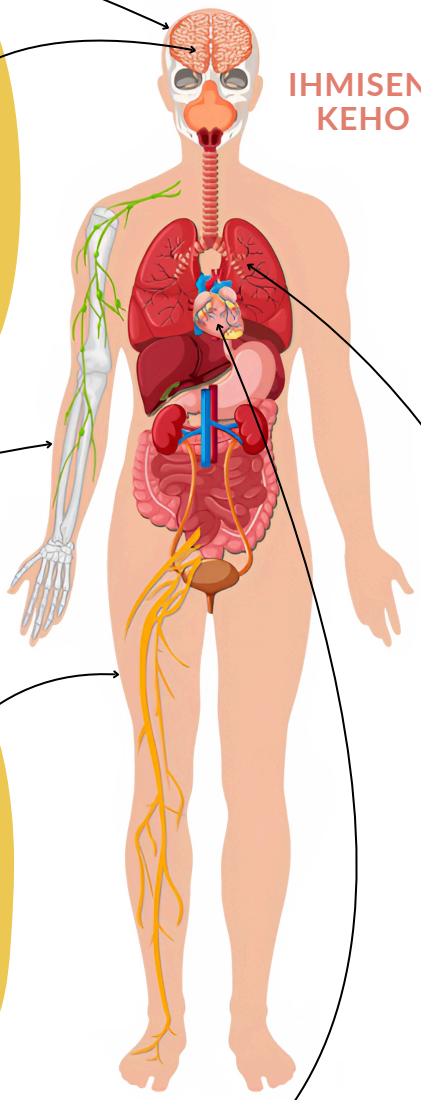
A. Mitä nämä ovat?

_____ ja _____

B. Mitä ne tekevät?

_____ _____

_____ _____

C. Mitä nämä ovat?

_____ ja _____

D. Mitä ne tekevät?

_____ _____

_____ _____

E. Mitä nämä ovat?

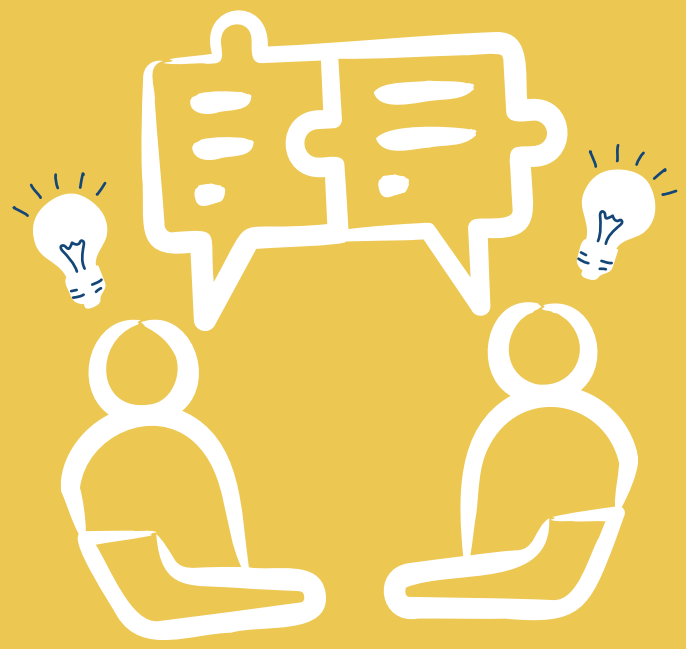
_____ ja _____

F. Mitä ne tekevät?

_____ _____

_____ _____

PUHUMISEN HARJOITUKSET

HARJOITUSTEHTÄVÄ 13
PUHU: KUKA SINÄ OLET?

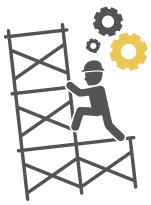
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella itsensä ja arkensa esittelyä vuorovaikutuksellisesti. Vuorovaikutustilannetta rakennetaan ensin palauttamalla mieleen kysymyssanat ja laatimalla itseä kiinnostavia kysymyksiä – pohtimalla, mitä tietoa toisesta henkilöstä eri kysymyssanoilla aloittamalla voisi saada selville (esimerkiksi *Mitä sinä syöt aamulla?*). Tämä jälkeen haastatellaan vähintään kolmea henkilöä, eli käydään kysymässä kysymykset ja kirjaamassa vastaukset. Haastateltavan vaihtuessa vuorovaikutustilanteet toistuvat luontevasti. Lopuksi voidaan yhdessä jakaa koko ryhmälle, mitä tietoja saatiin selville. Jakamiseen voi antaa mallin, jos halutaan harjoitella selvitetystä raportointia: *Alina sanoo, että hän syö aamulla…* Lisäksi, jos tehtävätyyppi on oppilaille uusi ja sitä ollaan vasta ottamassa käyttöön, kysymykset voivat aluksi olla valmiina, ja ensimmäisen haastattelun voi tehdä vaikkapa koulunkäynninohjaajan kanssa.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas toimii itsensä esittelyn vuorovaikutustilanteessa, jossa kysytään ja vastataan. Kysymysten laadintaa voi ohjata liittymään oppilaiden arkeen (*Kielitaidon tasojen kuvausasteikon* A-tasolle tyypillisiin teemoihin): perustietoihin, perheeseen, sukulaisiin ja ystäviin, kotiin ja asuinpaikkaan, ruokaan, kouluun, eläimiin ja luontoon, harrastuksiin, mielenkiinnon kohteisiin ja vapaa-aikaan, jolloin opettaja saa tietoa myös näissä toimimisesta.

Miten tästä eteenpäin?

Itsensä esittelyä on luontevaa harjoitella suullisesti ja tehtävin, joiden aikana käytetään toistuvissa vuorovaikutustilanteissa. Uusien sanojen ja kielioppirakenteiden harjoittelua tukee se, että harjoittelu tapahtuu sitä kielenkäyttötilannetta varten, jossa niitä todennäköisesti käytetään. Yksittäisen sanan sijaan mallinnetaan kokonainen kielenkäyttötilanteeseen liittyvä keskustelu – se voi olla aluksi lyhytkin. Jos esimerkiksi harjoitellaan kotiin ja asuinpaikkaan liittyvää keskustelua, ei keskitytä pelkästään yksittäisiin sanoihin (*kerrostalo*, *huone*, *kaupunki*), vaan opetellaan niiden käyttöä kontekstissa, vaikkapa omasta kotipaikasta kertomisessa (*Missä sinä asut? Millainen talo se on? Onko sinulla oma huone?*). Kielenkäyttötilanteiden harjoittelun tulee olla toistuvaa, jotta ilmaukset jäävät mieleen. Erityisesti oppilaat, joilla on rikkinäinen kouluhistoria, usein hyötyvät ilmausten toistosta. Ylipäätään tehtävät, joissa oppilaat joutuvat ”vaihtamaan informaatiota” – kysymään, vastaamaan ja kuuntelemaan – kannustavat heitä käyttämään kieltä myös tehtävän ulkopuolella.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 13. Puhu: kuka sinä olet?

Hauska tavata!

Kiva nähdä!

Koulussa on uusia oppilaita. Mieti, mitä haluat kysyä heiltä. Kirjoita kysymyksiä (parin kanssa). Kysymyssana on valmiina. Nouse ylös ja kysy kysymykset kolmelta oppilaalta.

	OPPILAS 1	OPPILAS 2	OPPILAS 3	OPPILAS 4
Mikä				
Missä				
Mistä				
Mitä				
Miksi				
Milloin				
Millainen				

HARJOITUSTEHTÄVÄ 14
PUHU: GALLUP HARRASTUKSISTA

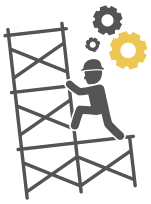
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella itsestä ja harrastuksista kertomista (vähintään nimeämällä harrastuksia tai kuvaamalla niitä laajemmin, yksilöidymmin). Tehtävässä harjoitellaan kysymyssanoja, kysymysten muotoilua ja esittämistä sekä niihin vastaamista. Gallup-muotoisen tehtävän myötä kysymyksiä muotoillaan uudelleen ja toistetaan niitä luontevasti haastateltava haastateltavalta. Tehtävän voi tehdä kokonaan suullisesti, jolloin se on vuorovaikutuksen, puhumisen ja puheen ymmärtämisen harjoittelua. Kysymykset sekä/tai vastaukset voidaan kirjoittaa lyhyesti ylös, jolloin tehtävä on myös kirjoittamisen harjoittelua.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas tuntee kysymyssanat, osaa muodostaa kysymyksiä ja kuinka hän osaa kertoa itsestään ja harrastuksistaan. Opettajan kannattaa varioida Gallupin tehtävätyyppiä: oppilaat voivat laajentaa haastateltavia kaikkiin kouluyhteisön jäseniin tai oman oppilasryhmän sisällä siirtyä perus-kysymyksistä ja nimeämisestä laajempaan kuvailuun.

Miten tästä eteenpäin?

Suullista vuorovaikutusta mahdollisimman autenttisilla tehtävillä kannattaa harjoitella säännöllisesti. Luontevissa vuorovaikutustehtävissä oppilailla on mahdollisuus harjoitella puhumista ja kuuntelemista mutta myös soveltuvin osin lukemista ja kirjoittamista. Gallup-tyyppinen tehtävä on esimerkki luontevasta oppimista tukevasta toistosta. Se auttaa oppilaita myös tutustumaan toisiinsa. Oppilaat voivat toimia myös pareittain kysyjinä, jolloin edistyneempi oppilas voi auttaa alkavaa oppilasta, mutta ei kuitenkaan tehdä kysymyksiä hänen puolestaan. Gallupin aiheena voi olla melkein mikä tahansa, pieni ja hassukin aihe: entä jos selvitettäisiin esimerkiksi kouluyhteisön ruokatottumukset ja -mieltymykset, suosikkivuodenajat ja niiden perustelut, sosiaalisen median käyttö, ihanimmat ja inhokeimmat kirjat, koulurepun tyypillinen sisältö tai kotitöiden määrä ja laatu? Kiinnostavan gallupin tulokset voi kenties visuaalistaa anonyymisti koulun seinälle tai niistä voi pitää koko koulun yhteisen aamunavauksen. On tarkoitus, että valmistavan opetuksen oppilaat kutsutaan näkyväksi ja kuuluvaksi osaksi kouluyhteisön toimintaa.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 14. Puhu: gallup harrastuksista

Mitä teet yleensä? Mitä harrastat?
Kirjoita ensin oma vastaus.

Nouse sitten ylös.
Tee gallup luokassa ja kysy kysymykset kavereilta.

	MINÄ	KAVERI 1	KAVERI 2	KAVERI 3
Mitä teet tänään?				
Onko sinulla harrastus? Mitä harrastat?				
Katsotko televisiota, kuunteletko musiikkia tai luetko kirjaa?				
Mikä on paras TV-ohjelma, bändi tai kirja?				
Mitä teet viikonloppuna?				
Kenen kanssa olet viikonloppuna?				

HARJOITUSTEHTÄVÄ 15
PUHU: NEUVOTTELE SÄÄNNÖT

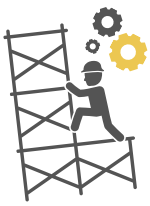
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella paitsi käskemistä (käskylauseen muodostamista) myös oman mielipiteen ilmaisemista, perustelua ja toisen mielipiteisiin reagoimista. Tehtävässä oppilaat tutustuvat ensin käskylauseisiin lukemalla pareittain esimerkkejä sääntölistoista ja neuvottelemalla niiden merkityksistä apukysymysten avulla. Sen jälkeen oppilaat keksivät, neuvottelevat ja laativat säännöt johonkin yhdessä valitsemaansa tilanteeseen. Käskylauseen muodon tarkastelemisen sijaan tehtävässä lähdetään ensisijaisesti siis liikkeelle kielenkäyttötilanteesta: miksi käsketään, millainen on hyvä sääntö ja millaisia sääntöjä tarvitaan erilaisiin tilanteisiin? Esimerkkilistat toistuvine rakenteineen toimivat malleina kielenkäytölle, ja niiden tarkastelun lomassa voidaan toki tarvittaessa käydä läpi myös käskylauseen muoto. Lopuksi pareittain laaditut säännöt voidaan tuoda osaksi ryhmän yhteistä keskustelua.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilaat yhteistoiminnassa luovat sääntöjä kielellisten mallien pohjalta. Tehtävän aikana opettaja voi havainnoida, kuinka oppilas toimii parin kanssa vuorovaikutustilanteessa, jossa ei todennäköisesti ole parin kanssa kaikesta samaa mieltä, mutta jossa tarkoitus on neuvotella ja tehdä päätöksiä yhteisen tavoitteen eteen. Huomion voi kiinnittää oppilaiden taitoon ilmaista mielipiteitään, ja, jos opettaja huomaa, että taitoja on vielä vähän, hän voi antaa kielellisiä malleja myös mielipiteen kertomiseksi ja toisen ajatuksiin suhtautumiseksi (*Minun mielestä se on…*, *Ajattelen, että…*, *Sopiiko, jos…?* tai *Olen vähän eri mieltä…*).

Miten tästä eteenpäin?

Omien ajatusten ilmaiseminen ja perusteleminen on keskeinen osa kaikkea vuorovaikutusta, ja tehtävät, joihin ei välttämättä ole olemassa oikeita tai vääriä vastauksia, sopivat harjoitteluun hyvin. On tärkeää, että oppilaat saavat kielellisiä malleja kokonaisten ajatusten ilmaisemiseksi, eikä tunneilla keskitytä pelkästään esimerkiksi yksittäisen oikean sanan tai vastauksen hakemiseen. Mielipiteiden ilmaisemista ja *miksi*-kysymyksiin vastaamista voidaan harjoitella ensin konstruktiomaisesti oppilaille mielekkäissä, arkisissa tilanteissa, minkä jälkeen niitä voidaan soveltaa monimutkaisempiin, myös oppiaineiden sisältötietoa käsitteleviin tehtäviin. Esimerkiksi historiassa, yhteiskuntaopissa tai luonnontieteissä päätelmien ja havaintojen perusteleminen on keskeinen taito.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 15. Puhu: neuvottele säännöt

Lue parin kanssa koulun säännöt ja metsän säännöt. Puhu parin kanssa:

A. Mitä mieltä olet? Mikä sääntö on hyvä?

B. Mistä säännöstä et tykkää? Mikä ärsyttää?

C. Onko Suomessa paljon sääntöjä? Miksi?

KOULUN SÄÄNNÖT OPPILAILLE

1. Tee kotitehtävät.
2. Anna työrauha.
3. Auta kaveria.
4. Syö aina kouluruoka.
5. Kuuntele opettajaa.
6. Älä tule myöhässä kouluun.
7. Älä kiusaa.

Missä tarvitaan säännöt? Tarvitaanko säännöt ystävyydelle? Säännöt lomalle tai viikonlopulle? Säännöt opettajille? Oman huoneen säännöt? Koulun pihan säännöt?

D. Keksi ja neuvottele parin kanssa uudet säännöt. Ne voivat olla myös hassuja!

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....

HARJOITUSTEHTÄVÄ 16
PUHU: HAASTATTELE KOULUN IHMISIÄ

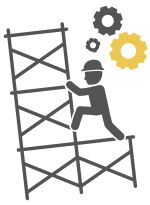
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella kielenkäyttöä luokkahuoneen ulkopuolella vuorovaikutuksessa erilaisissa tehtävissä toimivien kouluyhteisön aikuisten kanssa. Tehtävässä harjoitellaan sosiaalisten käytänteiden mukaan kommunikointia (tervehtimistä, kohteliasta ”vaivaamista” ja kiittämistä) sekä eri ammatissa toimivien ihmisten töiden selvittämistä kysymyksiä kysyen ja vastauksia kirjaten. Vuorovaikutustilannetta pohjustetaan ensin laatimalla itseä kiinnostavia kysymyksiä kouluyhteisön aikuisista ja heidän ammateistaan (esimerkiksi *Kenen kanssa olet töissä? Tykkäätkö työstä koulussa, miksi? Mikä on paras työväline?*). Tämän jälkeen haastatellaan valittuja kouluyhteisön aikuisia, eli käydään kysymässä kysymykset ja kirjaamassa vastaukset. Haastateltavan vaihtuessa vuorovaikutustilanteet toistuvat luontevasti. Lopuksi voidaan yhdessä raportoida koko ryhmälle, mitä tietoja saatiin selville (esimerkiksi *Rehtori sanoo, että…*).

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas kommunikoi kyselytilanteessa tarkoituksenmukaisella tavalla: aloittaa tervehtimällä, kysyy kysymykset ja kirjaa vastaukset sekä päättää tilanteen kiittämällä ja tilanteeseen sopivalla hyvästelyllä. Lisäksi tehtävä antaa tietoa siitä, miten oma-aloitteisesti ja tilanteisiin sopeutuvasti oppilas pystyy toimimaan, esimerkiksi lukeeko hän kysymykset paperista vai pystyykö varioimaan niitä, miten hyvin hän kuuntelee vastauksia ja reagoi niihin tai miten kysyy tarkennuksia, jos ei ymmärrä puhekumppania.

Miten tästä eteenpäin?

On tärkeää, että valmistavan opetuksen oppilaat pääsevät luontevasti ja säännöllisesti vuorovaikuttamaan kouluyhteisön jäsenten kanssa ja että he tulevat tutuiksi oppilaille ja koulussa työskenteleville. Haastattelua voi harjoitella aluksi niin, että joku kouluyhteisön aikuinen tulee ensin valmistavan ryhmään vierailulle ja vasta sen jälkeen lähdetään kiertämään koulua. Ryhmässä kannattaa myös harjoitella haastateltavaksi pyytämistä: käydä keskustelua ja koota erilaisia tapoja tervehtiä, keskeyttää jonkun muu toiminta, kiittää ja kysyä tarkennusta. Kysymysten laadinnassa ja haastattelutilanteessa oppilaita voi rohkaista käyttämään osaamiaan eri kieliä sen mukaan, ketä he haastattelevat. Kouluyhteisön kanssa vuorovaikuttamisen voi tapahtua monenlaisten tehtävien, yhteisoppituntien, kummioppilaiden, vierailujen, tapahtumien ja retkien myötä. Kouluyhteisössä voidaan pohtia, miten vaikkapa omaa puhetta, viestintää, ohjelmaa, istumajärjestyksiä ja ryhmiin jakoja kannattaa mukauttaa ja suunnitella niin, että tilanteisiin osallistuminen mahdollistuu myös oppilaalle, joka on opiskellut opetuskieltä vasta hetken aikaa.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 16. Puhu: haastattele koulun ihmisiä

Koulussa on paljon ihmisiä: opettaja, ohjaaja, keittäjä, vahtimestari, siistijä, terveydenhoitaja ja rehtori. Mitä he tekevät? Kenen kanssa he ovat töissä? Milloin he ovat koulussa? Mistä he pitävät?

A. Mitä haluat tietää? Mieti ja kirjoita kysymyksiä parin kanssa.

	OPETTAJA	OHJAAJA			
Kysymys: *Mikä sinun nimi on?*					
Kysymys: *Mitä teet töissä?*					
Kysymys:					
Kysymys:					
Kysymys:					
Kysymys:					

B. Lähde ulos luokasta ja etsi sopivat ihmiset.
- Tervehdi ja kerro, kuka olet.
- Kysy, saatko kysyä pari kysymystä.
- Kysy kysymykset ja kirjoita vastaukset.
- Kiitä.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 17
PUHU: ULKONA LUOKASTA

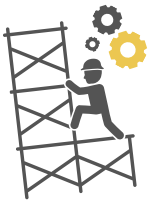
Mikä on tehtävän tavoite?

Tehtävän tavoite on harjoitella tarkoituksenmukaista kielenkäyttöä luokkahuoneen ulkopuolella erilaisissa yhteiskunnan ja arjen paikoissa, esimerkiksi kirjastossa, museossa tai torilla. Tehtävässä harjoitellaan paikkoihin liittyvien sosiaalisten käytänteiden mukaan kommunikointia (tervehtimistä, kohteliasta asian esittämistä, vuoropuhelua, kiittämistä ja hyvästelyä). Vuorovaikutustilanteissa toimimista pohjustetaan ensin ottamalla selvää, mitä paikassa voi tehdä (esimerkiksi kirjastossa voi kysyä kirjan tai genren hyllypaikkaa, hankkia kirjastokortin ja lainata tietyn kirjan), ja suunnittelemalla kirjallisesti, mitä tämän tapahtumiseksi sanotaan (mitä asiakas sanoo, miten paikan henkilökunta ehkä vastaa tai mitä saattaa kysyä). Opettajalla voi olla pohjustuksen tueksi mallivuoropuheluja. Tämän jälkeen lähdetään pareittain tai pienryhmissä ulos luokasta käymään valituissa paikoissa. Ensin paikassa havainnoidaan ja kirjataan ylös, millaisia kielenkäyttötilanteita paikassa kuullaan (esimerkiksi miten noudetaan varattu peli tiskiltä, pyydetään kirjaa varastosta tai varataan tietokone omaan käyttöön). Sitten asioidaan suunnitelman mukaisesti niin, että joku parista tai ryhmästä asioi ja muut kirjaavat asiointivuoropuhelun ylös tai vaikkapa dokumentoivat sen videolle, äänittävät tai ottavat valokuvia (tähän pitää tietenkin kysäistä paikan henkilökunnalta lupa). Sen jälkeen voidaan tarkastella ja kirjata ylös, mitä uusia ilmauksia kuultiin ja missä määrin asiointitilanne todellisuudessa eteni suunnitelman mukaisesti (sanoiko henkilökunta vaikkapa jotakin yllättävää tai jotain, mikä oli vaikea ymmärtää). Lopuksi takaisin koululle palattua havainnot jaetaan yhdessä koko ryhmälle.

Mitä tietoa opettaja saa?

Opettaja saa tietoa siitä, kuinka oppilas kommunikoi yhteiskunnan ja arjen tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla, kuinka hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee parin tai pienryhmän jäsenenä. Lisäksi tehtävä antaa tietoa siitä, miten oma-aloitteisesti ja tilanteisiin sopeutuvasti oppilas pystyy toimimaan, esimerkiksi lukeeko hän kysymykset paperista vai pystyykö varioimaan niitä, miten hyvin hän kuuntelee vastauksia ja reagoi niihin tai miten kysyy tarkennuksia, jos ei ymmärrä puhekumppania.

Miten tästä eteenpäin?

Kieltä opitaan käyttämällä ja kielen käyttämistä varten, joten sanasta sanaan kääntämistä tai kieliopin rakenteiden tarkkuutta olennaisempaa on päästä toimimaan kielellä ja välittämään viestejä todellisissa kielenkäyttötilanteissa heti ensimmäisistä oppitunneista lähtien. On hyvä, että valmistavan opetuksen oppilaita ohjataan huomaamaan luokkahuoneen ulkopuolinen maailma merkittävänä oppimisympäristönä, jota havainnoimalla ja jossa toimimalla voi oppia uutta. Uusi asuinalue on vasta maahan saapuneelle vieras, joten opettajan – turvallisen aikuisen – kanssa ja häneltä kielellisiä malleja havaitsemalla on matalampi kynnys tutustua vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin ja siihen, miten suomalainen yhteiskunta ja arki ylipäätään toimivat.

HARJOITUSTEHTÄVÄ 17. Puhu: ulkona luokasta

A. Mieti parin kanssa kolme paikkaa, jossa haluat käydä ja puhua suomea. Paikka voi olla esimerkiksi kirjasto, kauppa, kirpputori, uimahalli, museo, tori, urheiluhalli tai kahvila.

Suunnittele ensin: Mitä voit tehdä paikassa? Esimerkiksi postissa voi kysyä, kuinka paljon postimerkki maksaa Suomeen ja ulkomaille. Kirjastossa voi lainata kirjan. Mitä sanot? Mitä postin tai kirjaston työntekijä ehkä sanoo sinulle?

	Suunnitelma: Mitä teet?	**Suunnitelma:** Mitä sanot?	**Ulkona luokasta:** Mitä kuulet? Mitä muut ihmiset puhuvat?	**Ulkona luokasta:** Mitä puhut? Mitä sinulle puhutaan?	**Ulkona luokasta:** Mitä uusia sanoja tai lauseita näet ja kuulet?
Paikka 1					
Paikka 2					
Paikka 3					

B. Mene ulos luokasta ja käy kolmessa eri paikassa.
- Kuuntele ja kirjoita, mitä muut ihmiset puhuvat.
- Puhu ja tee, mitä suunnittelit.
- Äänitä tai kirjoita, mitä puhut ja mitä sinulle puhutaan.
- Voit ottaa valokuvia.

HIENOSTI HARJOITELTU!

OSIO III

KOETEHTÄVÄT

Nimi: _____

VALMISTAVAN ALKUVAIHEEN PÄIVÄYS:	VALMISTAVAN PUOLIVÄLIN PÄIVÄYS:	VALMISTAVAN LOPPUVAIHEEN PÄIVÄYS:
MITÄ OSAAT HYVIN?	MITÄ OSAAT HYVIN?	MITÄ OSAAT HYVIN?
Lukeminen: Kirjoittaminen: Kuunteleminen:	Lukeminen: Kirjoittaminen: Kuunteleminen:	Lukeminen: Kirjoittaminen: Kuunteleminen:
MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN?	MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN?	MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN?

LUKEMISEN JA KIRJOITTAMISEN KOETEHTÄVÄT

KOETEHTÄVÄ 1. Lue ja yhdistä: puhetilanteita

Mitä kuvassa sanotaan?

Ota kynä ja vihko esille.

Pelataanko jalkapalloa?

Puhelin pois!

Moi! Mitä kuuluu?

Kello on viisitoista yli kahdeksan.

Otatko perunaa?

Maha on kipeä. Sattuu tosi paljon.

Yksi pallo jäätelöä, kiitos!

KOETEHTÄVÄ 2. Lue ja kirjoita: ystäväkirja

A. Mikä sinun nimi on? _____

B. Mistä sinä olet kotoisin? _____

C. Kuinka vanha sinä olet? _____

D. Mitä kieliä puhut? _____

E. Millainen perhe sinulla on? _____

_____

F. Mikä sinun lempiruoka on? _____

G. Mitä tykkäät tehdä viikonloppuna (3 asiaa)? _____

_____

_____

KOETEHTÄVÄ 3. Lue: kuva

Mitä kuvassa on? Tee rasti (X).

		KYLLÄ	EI
A.	Opettaja istuu tuolilla.	☐	☐
B.	Oppilaalla on tietokone.	☐	☐
C.	Seinällä on kello.	☐	☐
D.	Pöydällä on oppikirjoja.	☐	☐
E.	Kuvassa on välitunti.	☐	☐
F.	Oppilaat syövät ruokaa.	☐	☐
G.	Luokassa on viisi oppilasta.	☐	☐

KOETEHTÄVÄ 4. Lue ja kirjoita: kartta

Katso karttaa ja vastaa kysymyksiin.

A. Missä on +3 astetta? _____

B. Misssä maassa Trondheim on? _____

C. Millainen sää Kiirunassa on (2 asiaa)? _____

_____

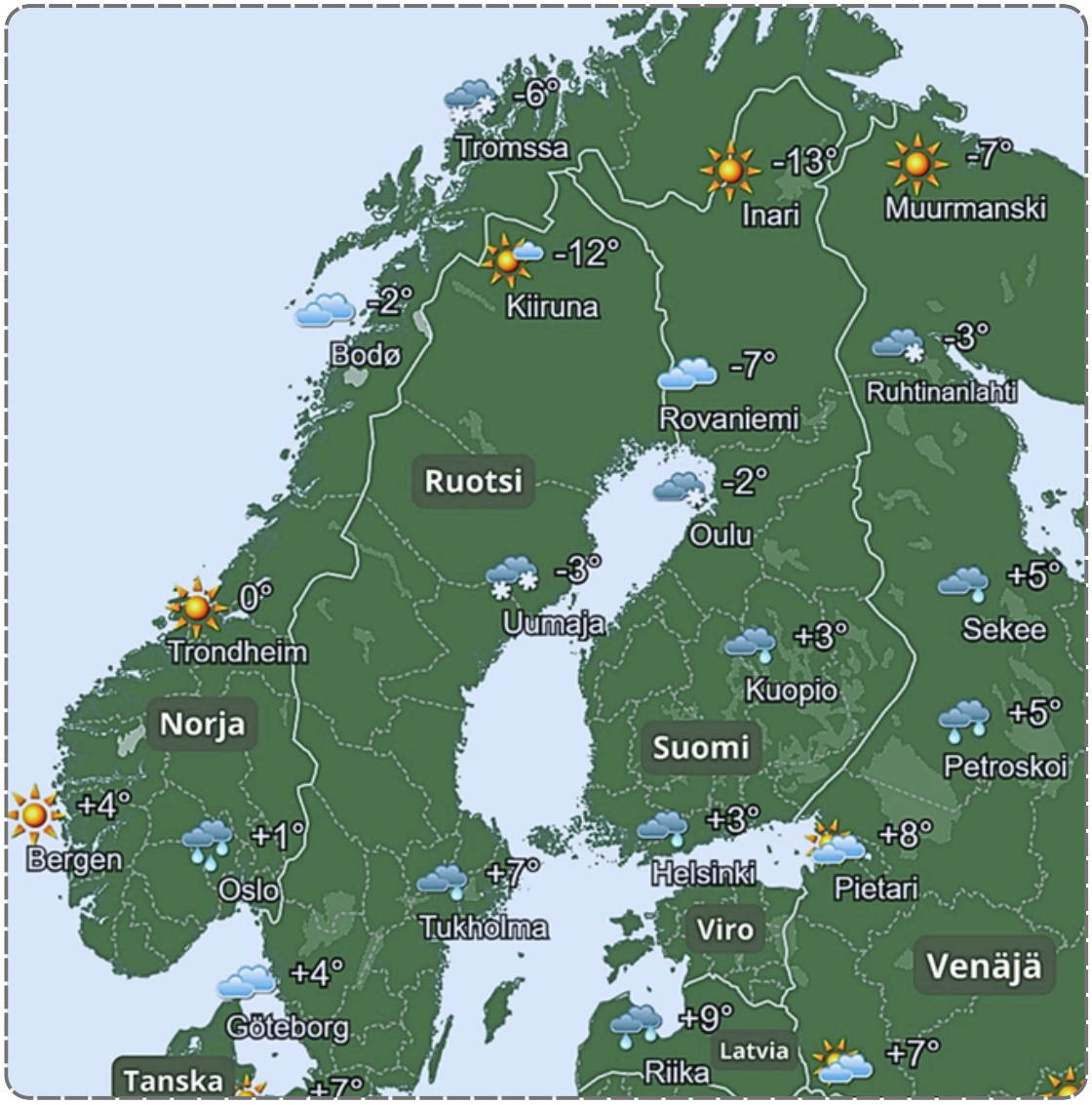
_____

D. Mitkä maat ovat Suomen naapureita? _____

_____

E. Mikä on Suomen pohjoisin paikka kartalla? _____

_____

KOETEHTÄVÄ 5. Lue ja kirjoita: oppikirjateksti

Lue Marco Polon matka.

A. Kuka on Marco Polo (2 asiaa)? _____

_____

B. Mikä on Marco Polon kirjan nimi? _____

_____

C. Missä Marco Polo matkusti? _____

_____

D. Milloin Marco Polo oli matkalla? _____

_____

E. Miksi Marco Polon kirja on tärkeä (2 asiaa)? _____

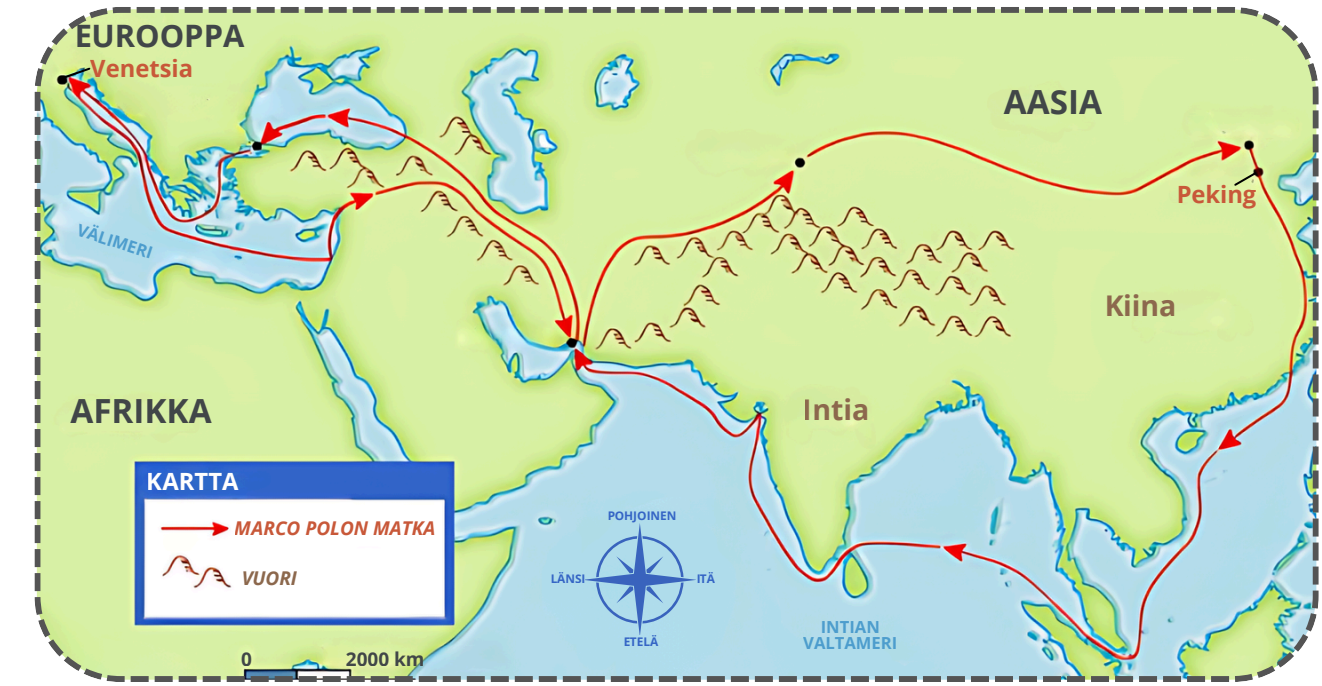
_____

_____

F. Mikä on silkkitie? _____

_____

_____ _____ _____

MARCO POLON MATKA

Kuka oli Marco Polo?

Marco Polo (1254–1324) oli venetsialainen kauppias ja tutkimusmatkailija. Hän on tunnettu kirjasta Marco Polon matkat. Kirjassa Marco Polo kertoo, kuinka hän matkusti Kiinaan silkkitietä pitkin. Matka alkoi vuonna 1271, ja se kesti 24 vuotta. Matkalla mukana olivat Marco Polon isä Niccolò ja setä Maffeo. He asuivat Kiinassa keisari Kublai-kaanin luona.

Marco Polon matkat oli kenties ensimmäinen eurooppalainen matkakirja Kiinasta. Kirja auttoi eurooppalaisia ymmärtämään paremmin, millainen maailma on. Se toimi myös kipinänä tuleville löytöretkille, joiden myötä maailma muuttui. Marco Polo ei itse tiennyt, että maapallo on pyöreä.

Marco Polo

Marco Polon matkat -kirja 1300-luvulla

Kauppatie Kiinaan

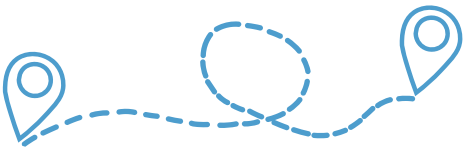
Silkkitie tarkoittaa monia eri kauppareittejä, jotka kulkivat Aasiasta Eurooppaan. Todellisuudessa Silkkitie oli siis monta kauppatietä. Ihmiset matkustivat niitä hevosilla ja kameleilla. Tie oli tärkeä, sillä sen myötä idän ja lännen välillä oli kauppaa – myös silkkiä myytiin.

MIKSI IHMISET MATKUSTAVAT ULKOMAILLE?

G. Kirjoita oma teksti:

Matkat 2020-luvulla ja matkat 1300-luvulla

Miten ihmiset matkustivat ennen?

Miten ihmiset matkustavat nyt?

Millaista matkustaminen on?

Mitä samaa? Mitä eroa?

Miksi ihmiset matkustavat?

Miksi matkustaminen muuttuu?

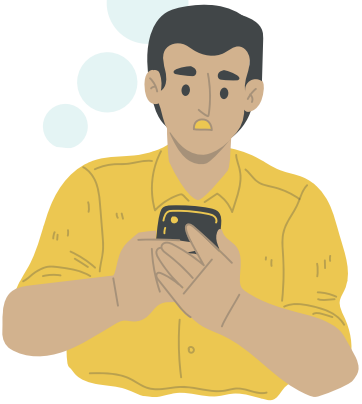

KOETEHTÄVÄ 6. Kirjoita: viesti

Kirjoita viesti ystävälle, että et voi nähdä tänään.

Keksi ja kirjoita ainakin:

- Miksi et voi nähdä tänään?
- Milloin voitte tavata?
- Missä tapaatte?
- Mitä teette?

Mieti, miten viesti alkaa.

Miten viesti loppuu?

KOETEHTÄVÄ 7. Lue ja laske: mainos

A. 2 + 2 = _____ 2 + 3,20 = _____ 2 – 1,50 = _____

4 • 6 = _____ 20 : 4 = _____ 2,49 – 1,50 = _____

3,2 kilogrammaa (kg) = _____ grammaa (g) ¼ = 0,25 = _____ %

B. Kuinka paljon tomaatti-mozzarellaleipä maksaa?

C. Kuinka paljon juusto-pekonisämpylä ja pesto-mozzarellapizza maksavat yhteensä?

D. Kuinka paljon kolme juusto-pekonisämpylää maksaa?

E. Kuinka paljon yksi herkkupulla maksaa?

F. Kuinka paljon kaksi kiloa (kg) päärynöitä ja yksi kilo (kg) ananasta maksavat yhteensä?

G. Kuinka paljon enemmän tomaatti-mozzarellaleipä maksaa kuin juusto-pekonisämpylä?

H. 12 • 75 on 900. Mitä on 13 • 75?

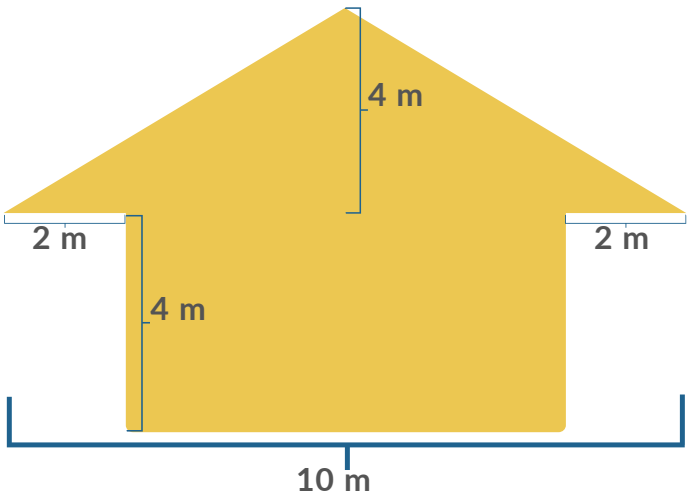
I. Kirjoita murtoluku, joka on suurempi kuin 1/3, mutta pienempi kuin 1/2.

J. Talomaali on 50 % alennuksessa. Kuinka paljon se maksaa alennuksen jälkeen?

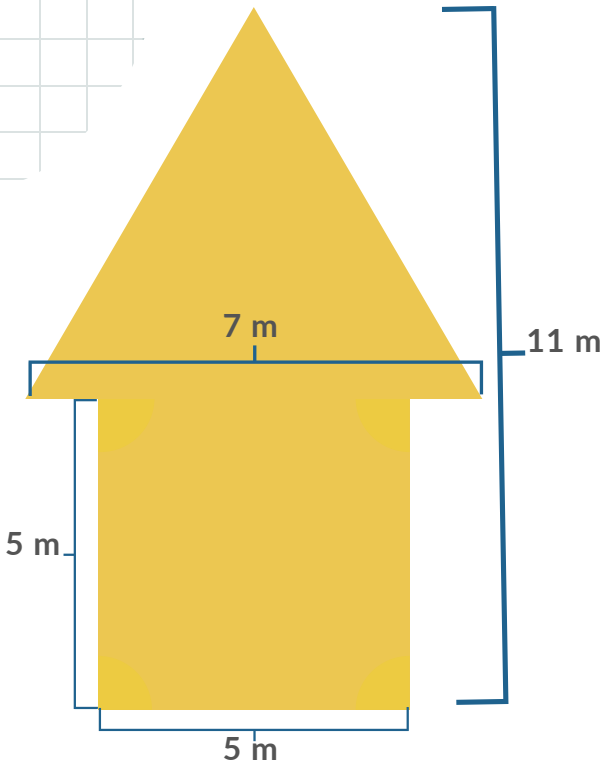

K. Maalaat talon A ja talon B. Kumpaan tarvitset enemmän maalia? Miksi?

TALO A

TALO B

KUUNTELEMISEN KOETEHTÄVÄT

KOETEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita

Kuuntele, missä puhujat ovat. Tee rasti (X).

A.

☐

☐

☐

B.

☐

☐

☐

C.

☐

☐

☐

D.

☐

☐

☐

E.

☐

☐

☐

F.

☐

☐

☐

KOETEHTÄVÄ 9. Kuuntele: itsensä esittely

Mitä opettaja ja oppilaat sanovat? Tee rasti (X).

		KYLLÄ	EI
A.	Opettajan nimi on Johanna Korhonen.	☐	☐
B.	Opettaja pitää kanapastasta.	☐	☐
C.	Maria on italialainen.	☐	☐
D.	Maria on 15-vuotias.	☐	☐
E.	Petko puhuu vain bulgariaa.	☐	☐
F.	Petkon syntymäpäivä on tammikuussa.	☐	☐

KOETEHTÄVÄ 10. Kuuntele ja kirjoita: sanelu

Kirjoita, mitä opettaja sanoo.

A.

LAUSE 1. _____

LAUSE 2. _____

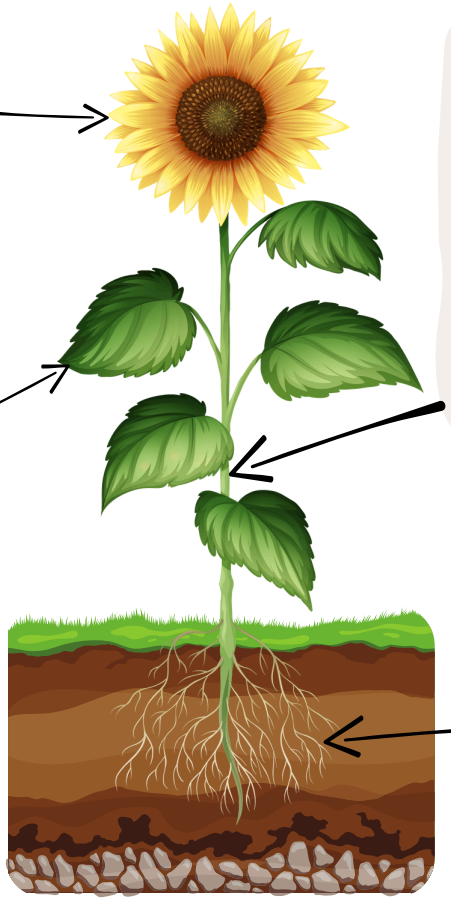
B.

LAUSE 1. _____

LAUSE 2. _____

KOETEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe

KASVI

A. Mikä tämä on?

_____

_____

B. Millainen se on?

_____

_____

C. Mikä tämä on?

_____

_____

D. Millainen se on?

_____

_____

E. Mikä tämä on?

_____

_____

F. Mitä se tekee?

_____

_____

_____

G. Mikä tämä on?

_____

_____

H. Mitä se tekee?

_____

_____

_____

KIITOS TYÖSKENTELYSTÄ!

KUUNTELUJEN KÄSIKIRJOITUKSET HARJOITUS- JA KOETEHTÄVIIN

HARJOITUSTEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita (sivulla 56 ja äänitteessä HT8)

A
- *No niin, ja huomenta kaikille! Meillä on tänään täällä uusi oppilas. Mikäs sinun nimi on?*
- *Mä olen Daniel.*
- *Hauska tutustua Daniel., ja tervetuloa. Tässä on sinulle pulpetti ja täs on tuoli. Eli istu vaan alas.*
- *Joo, okei, kiitti.*

B
- *No mitäs sulle?*
- *Totaa... Yks juustohampurilainen ja kokis.*
- *Otatko mukaan vai syötkö täällä?*
- *Täällä, kiitti.*
- *No se olis sit yhteensä kolme seitkyt.*

C
- *Anteeks, missähän täällä on linja-autoasema?*
- *Tota, tuolla kulman takana. Tuolla kauppakeskuksen vieressä.*
- *Kiitti! Huh, nyt pitää juosta, bussi lähtee kohta.*

D
- *Hei, otatko kanakastiketta?*
- *Ei kiitos, mä olen kasvissyöjä.*
- *Ainiin, sori! Joo, no mut tuolla on noi porkkanapihvit ja perunamuusi. Voit hakea sieltä.*
- *No joo. Mä haen niitä sit, kiitti.*

E
- *Anteeksi, että mä olen myöhässä.*
- *Kello on jo puoli yhdeksän. Nyt äkkiä biologian kirja auki.*
- *Huh, mikä sivu?*
- *Me ollaan jo sivulla neljätoista. Ja ensi kerralla pitää nyt sit muistaa tulla ajoissa!*

F
- *No mikäs teitä vaivaa?*
- *Ihan kauhea vatsakipu. Sattuu mahaan.*
- *Onko ollut kauankin?*
- *Eilen aamulla alkoi. Sattuu vatsaan tosi paljon. Mulla on ehkä kuumettakin.*
- *No tutkitaan sitten tarkemmin.*

HARJOITUSTEHTÄVÄ 9. Kuuntele: aamunavaus ruoasta (sivulla 58 ja äänitteessä HT9)

Viisi hyvää syytä syödä koulussa

Oikein hyvää huomenta koko koululle! Tänä aamuna ajattelin puhua teille kouluruoasta. Kouluruoka – onko se YÄK vai NAM? Mitkä ne hyvät syyt syödä koulussa ovatkaan? Tässä tulee ainakin viisi hyvää syytä syödä kouluruokaa. 1) Suomessa ja Ruotsissa kouluruokailu on ilmaista, mutta muissa maissa kouluruokailusta pitää maksaa. 2) Koulussa voi tutustua uusiin ruokiin – sellaisiin, mitä kotona ei syödä.

3) Kouluruokailu on kiva asia koulupäivän aikana. Silloin voi jutella kavereiden kanssa. 4) Kouluruokailu on hyväksi terveydelle, jos ottaa lautaselle paljon kasviksia esimerkiksi porkkanaa, perunaa ja salaattia. Tämä voi auttaa myös siinä, että ei sairastu niin helposti flunssaan.

5) Kun syö joka päivä koulussa, jaksaa ajatella ja opiskella paremmin. Ihmisen aivot tarvitsevat ravintoa, jotta ne toimivat. Suomessa on tarjottu ilmaista kouluruokaa melkein 80 vuotta. Ollaan ylpeitä siitä. Syö sinäkin siis kouluruoka tänään! Oikein mukavaa päivän jatkoa kaikille!

HARJOITUSTEHTÄVÄ 10. Kuuntele: aamunavaus kirjallisuudesta (sivulla 60 ja äänitteessä HT10)

Hyvää huomenta kaikille! Tänään on Aleksis Kiven päivä. Onko tuttu nimi? Oletko kuullut nimen Aleksis Kivi aiemmin? Aleksis Kivi oli suomalainen kirjailija, joka eli 1800-luvulla eli siis yli 150 vuotta sitten. Nykyään hänestä sanotaan, että hän on Suomen kirjallisuuden isä. Aleksis Kivi kirjoitti kirjan, jonka nimi on Seitsemän veljestä. Se oli ensimmäinen suomenkielinen romaani. Kirjassa on seitsemän poikaa, jotka eivät halunneet mennä kouluun. Heille lukeminen ja koulussa oleminen oli vaikeaa.

1800-luvulla monet ihmiset eivät pitäneet Aleksis Kiven kirjasta. Erityisesti silloin tunnettu kriitikko August Ahlqvist-Oksanen piti kirjaa huonona. Mutta Aleksis ei luovuttanut. Hän jatkoi kirjoittamista, koska hän uskoi siihen, mitä teki kritiikistä huolimatta. Mitä voimme oppia Aleksis Kiveltä? Ehkä voimme oppia, että aina ei tarvitse olla samanlainen kuin muut. Vaikka joku ajattelee, että sinä et osaa, älä välitä siitä vaan jatka harjoittelua. Muista: vaikka kaikki eivät aina ymmärrä sinua, se ei tarkoita, että olisit väärässä. Usko itseesi ja tee asioita, jotka tuntuvat oikeilta! Opit koko ajan uutta myös silloin, kun teet virheitä. Hyvää ja rohkeaa Aleksis Kiven päivää kaikille!

Ai niin – ja vielä lopuksi tiedotusasia: Muistattehan, että koulu loppuu huomenna poikkeuksellisesti jo kello 13. Siis huomenna kaikkien koulupäivä loppuu kello 13! Hyvää koulupäivää!

HARJOITUSTEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: sanelu (sivulla 62 ja äänitteessä HT11)

Lause 1A. *Torstaina oppilaat menevät kirjastoon bussilla.*
Lause 1B. *Ota mukaan kirja, kynä ja kumi.*
Lause 2A. *Kouluruokailu alkaa kello yksitoista viisitoista.*
Lause 2B. *Ruokana on perunoita, kalaa ja salaattia.*

HARJOITUSTEHTÄVÄ 12. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe (sivulla 64 ja äänitteessä HT12)

Hei, tällä tunnilla me käsitellään ihmisen anatomiaa. Onko tuttu sana, anatomia? Se on sitä, mitä osia meidän kehoon kuuluu ja miten nämä eri osat toimivat. Me ei ehkä edes huomata, että miten meidän kehon eri osat toimii yhdessä ja miten ne auttaa meitä tekemään erilaisia asioita päivän aikana. Aloitetaan ensin katsomalla tätä kuvaa. Siinä on siis keho, ja siinä on eri kehonosia. Ne on meille monet tuttuja. Katsokaa samalla kuvaa, kun kerron vähän näistä kehonosista. No, ensimmäisenä näette siellä, että siellä on ihmisen pää, ja sen sisällä on aivot. Ihmisen päässä siis sijaitsee aivot. Aivot ohjaa ihan kaikkia kehon toimintoja; siis sitä, kun me liikutaan, kun me syödään, kun me opiskellaan, nukutaan tai jutellaan ystävien kanssa. Aivot ohjaa sitä toimintaa. Nyt voisitte kaikki koskettaa vielä teidän päätä ja tuntea, miten ne aivot on suojassa siellä pään eli kallon sisällä.

No, sitten seuraavaks, tarkastellaanpa käsiä. Myös kädet auttaa meitä tekemään monia eri asioita päivän aikana. Mietipä, mitä kaikkea teet käsillä? Kädet auttaa meitä tarttumaan esineisiin, ja käsien avulla me tehdään tarkkaa työtä; sellaista, missä tarvitaan hienomotoriikkaa. Hienomotoriikkaa on esimerkiksi se, kun kirjoitetaan kynällä. No, jalat taas on tärkeitä liikkumisen kannalta. Löydät varmasti sieltä jalat. Jalat mahdollistaa kävelyn ja juoksun, esimerkiksi.

Mennään sitten ihmisen sisäpuolelle. Ihmisen sisällä sijaitsee tärkeät sisäelimet. Sisäelimiä on esimerkiksi sydän ja keuhkot. No, mitä sydän tekee? Sydän pumppaa verta koko kehoon. Voit kuulla, kun sydän pumppaa – pum, pum, pum, ja voit myös tuntea sydämen sykkeen sun vaikka ranteessa. No, sitten keuhkot. Keuhkot huolehtii hengityksestä. Keuhkot ottaa happea ja vie pois hiilidioksidia. Keuhkoilla on tärkeä tehtävä, kun me hengitetään. Se on elintärkeä prosessi – se pitää meidät elossa. Nyt voit vähän kokeilla! Hengitä syvään ja tunne, miten keuhkot täyttyy ilmalla. Kokeillaan kaikki (opettaja hengittää syvään).

KOETEHTÄVÄ 8. Kuuntele: puhetilanteita (sivulla 91 ja äänitteessä KT)

A
- *Moikka!*
- *Moi! Se olis 2,70.*
- *Tuosta.*
- *Kiitti! Otatko kuitin?*
- *En tartte.*
- *Kivaa iltaa!*
- *Samoin.*

B
- *Meneeks tää keskustaan?*
- *Ei, seiska menee.*
- *Millonkahan se tulee?*
- *Oota, kymmenen minuutin päästä.*
- *Kiitos.*

C
- *Missä noi nuorten kirjat on?*
- *Tuolla takana vasemmalla. Etsitkö sä jotain tiettyä kirjaa?*
- *No joo, siis Harry Pottereita.*
- *Oota, mä tuun sun kanssa.*

D
- *Moi! En voi tulla illalla uimaan. Oon kipeenä. Kuumetta varmaan 39 astetta ja päähän sattuu. Nähdäänkö uudelleen ensi viikolla?*

E
- *Hyvää huomenta oppilaat!*
- *Hyvää huomenta, opettaja!*
- *Istukaa alas, olkaa hyvä. No niin, nyt ensin meillä on tänään matematiikkaa. Ota kotitehtävät esiin. Miro, teitkö sinä tehtävän yksi?*
- *Joo. Viisi plus neljä on yhdeksän.*

F
- *No niin. Me tarvitaan siis kolme tomaattia, yksi kurkku, yksi paprika, yksi punasipuli, yksi paketti feta-juustoa, yksi desilitra oliiveja, öljyä, suolaa, sokeria ja mustapippuria.*
- *Joo okei, kaikki on. Mitä sit?*
- *Hyvä! No sit ensin pilkotaan kaikki. Ja sit vaan sekoitetaan keskenään.*
- *Okei! Oliko sulla joku lautanen näille?*

KOETEHTÄVÄ 9. Kuuntele: itsensä esittely (sivulla 92 ja äänitteessä KT)

Opettaja: Huomenta! Tervetuloa kouluun! Mun nimi on Johanna Hämäläinen. Olen sinun opettaja tänä vuonna. Kerron ensin vähän itsestäni. Mä olen 34 vuotta vanha ja asun täällä Tampereella. Olen kotoisin Hämeenlinnasta. Tykkään pelata tennistä ja tehdä ruokaa. Mun lempiruoka on kanapasta. Hauska tavata teidät kaikki!

Opettaja: Mikä sinun nimi on?
Oppilas 1: Mun nimi on Maria.
Opettaja: Hauska tutustua Maria! Missä sinä asut?
Oppilas 1: Mä asun Tampereella, mutta olen kotoisin Italiasta.
Opettaja: Okei! Mitä kieltä sinä puhut?
Oppilas 1: Minä puhun italiaa ja suomea.
Opettaja: Okei, entä kuinka vanha sä olet?
Oppilas 1: Mä olen neljätoista vuotta vanha.
Opettaja: Okei! Mitä sinä tykkäät tehdä viikonloppuna? Mitä harrastat?
Oppilas 1: Mä tykkään pelata jalkapalloa. Ja usein mä menen kirjastoon. Mä rakastan lukea kirjoja!

Opettaja: Joo, lukeminen on tosi kivaa. Entä kuka sinä olet?
Oppilas 2: Mä olen Petko. Mä muutin Bulgariasta Suomeen.
Opettaja: Kivaa, hauska tutustua Petko! Ja asutko nyt täällä Tampereella?
Oppilas 2: Joo. Kalevassa.
Opettaja: Entä mitä kieltä sinä puhut?
Oppilas 2: Mä puhun bulgariaa ja englantia ja vähän suomea.
Opettaja: Joo, siis tosi monta kieltä. Kuinka vanha sinä olet?
Oppilas 2: Mä olen viisitoistavuotias. Tammikuussa kuusitoista.
Opettaja: Entä mitä sinä tykkäät tehdä?
Oppilas 2: Mä tykkään kuunnella räp-musiikkia ja pelata puhelimella. Ja mä tykkään syödä pizzaa.
Opettaja: Oi, mikä on sun lempipizza?
Oppilas 2: Margherita! Mä niiiin rakastan mozzarellaa pizzassa!

KOETEHTÄVÄ 10. Kuuntele ja kirjoita: sanelu (sivulla 93 ja äänitteessä KT)

Lause 1A. *Lähtö uimahalliin aamulla kello yhdeksän.*
Lause 1B. *Ota mukaan pyyhe ja uimapuku.*
Lause 2A. *Maanantaina on matematiikan tunti.*
Lause 2B. *Kotitehtävä on kirjan sivulla kolme.*

KOETEHTÄVÄ 11. Kuuntele ja kirjoita: oppituntipuhe (sivulla 93 ja äänitteessä KT)

Hei, puhutaan tänään vähän lisää kasveista. Mä kerron, mitä osia kasvissa on. Tässä kuvassa on siis kasvi. Kasveja on tietysti erilaisia. Varmaan tiedättekin, että tää kasvi on nimeltään auringonkukka. Tässä meidän kuvan kasvissa on neljä osaa: Ensin ylhäällä kasvissa on kukka. Toiseksi keskellä kasvia on lehdet ja kolmanneksi varsi. Neljänneksi ihan alhaalla maassa taas on kasvin juuri. Katsotaan sitten vielä tarkemmin. Tässä meidän kuvassa ihan ylhäällä on siis kukka. Voit kirjoittaa siihen kukka. Kukka voi olla monenvärinen, ja kasvissa voi olla yksi tai paljon kukkia. Tässä kuvassa on vain yksi kukka ja se on keltainen.

No sitten, mennään sitten alaspäin. Toinen kukan osa on lehdet. Lehdet ovat yleensä vihreät. Nämä lehdet ovat kasville tärkeitä, koska niiden avulla kasvi valmistaa ilman hiilidioksidista ja vedestä auringon valon avulla sokeria ja happea. Sokeri auttaa kasvia kasvamaan.

No, jatketaan sitten. Kolmas kasvin pääosa on nimeltään varsi. Varsi on kasvin pitkä osa. Auringonkukan varsi on pitkä ja ohut. Usein se on vihreä tai ruskea. Kasvi tarvitsee pitkän varren, koska sen avulla kasvi saa aurinkoa ja valoa. Varsi pitää kasvin pystyssä, että se ei kaadu. Varsi on tavallaan kukan jalat.

Ja sitten viimeisenä juuri. Juuri on kasvin neljäs osa, ja se on ihan alhaalla ja kiinni maassa. Juuri menee maan alle, ja sen avulla kasvi saa maasta vettä ja ravinteita. Kasvi juo juuren avulla. Juuri on usein ruskea tai valkoinen. Ymmärsitkö? Saitko kirjoitettua kaikki asiat kuvaan?

Kiitämme kaikkia VOITTO-tutkimushankkeeseen osallistuneita oppilaita, opettajia ja kouluja.
Kiitämme myös äänitteissä esiintyneitä kollegoja, kavereita ja perheenjäseniä.
Lisäksi kiitämme kaikkia eri tiedonalojen pedagogiikan asiantuntijoita ja tutkijoita, joilta saimme apua työvälineen tehtävien kehittämisessä ja niiden toimivuuden testaamisessa.

Kirjoittajat

VOITTO-TYÖVÄLINE

Pedagoginen VOITTO-työväline on kehitetty tarpeeseen tukea yläkouluun valmistavassa opetuksessa opiskelevien, vasta Suomeen saapuneiden oppilaiden koulunkäyntiä sekä opetuskielen kielitaidon ja tiedonalavalmiuksien kehittymistä. Työväline pohjautuu sosiokulttuuriseen lähestymistapaan monikielisten oppilaiden kielenoppimiseen ja tarkastelee opetuskielen kielitaidon kehittymistä tekstitaitoina kouluarjen kielenkäyttötilanteissa. Työväline koostuu opettajan oppaasta, harjoitustehtävistä ja arviointia tukevista koetehtävistä pisteitysohjeineen. Se tarjoaa tietoa vastasaapuneiden oppilaiden tekstitaitojen seuraamiseen, arviointiin ja tukemiseen. Parhaimmillaan tieto oppilaan vahvuuksista sekä ideat siitä, minkä tukemiseen opettajayhteistyössä voisi seuraavaksi keskittyä, edistävät vastasaapuneen oppilaan integroitumista osaksi kielitietoista kouluyhteisöä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

VOITTO